ROJA NU

ORGANA KOMELA KARKERÊN KURDISTAN LI SWÊD

HEJMAR 9-10
ÇIRIYAPAŞİN-ÇILEYEPÊŞIN

ROJA NU BÛ YEK SALİ

Roja Nu saleke xwe tıji kır. Wek hûn xwendewanên me binın bira xwe, par dı derketına rojnamê de ji me gotıbû: gıraniye nıvısandınên rojnema me, ser xebat û nûçeyên komelê û nûçeyên dora Swêdın. Le her çend rojnema me rojnemake lokal be ji ew perçeki xebata azadiya gelê kurde. Cıhê wê dı nav tekoşina azadi, demoqrasi û sosyalizmê de gırınge. Jı ber ku ew, dıji emperyalizmê, kolonyalizmê, faşizmê û kevneperestiyê dengê gelê me bılınd dıke. Jı ber ku ew, jı bona rojên nu, rojên azad dıxebıte. Jı ber ku ew, dıji hevalên emperyalista maoizmê, macereperestiyê û siyasetên çewt rêya rast dıparêze.

Belê, salek bori lı ser derketına "ROJA NU" re. Dı vê demê de qet polêz û cendermên kolonyalista nehatın negotın: "Hûn nıkarın rojname ke bı kurdi derxın", tu kes negırtın navıtın gırtigeh û zindana. Lê çı mexabın ew yek, tenê lı welatê me, lı Kurdıstanê dıbe, lı welatên kolonyalist dıbe.

Wek tê zanin, sal tıji kırın bona rojname û kovarên kurdi lı Kurdıstanê gelek dıjware. Wer çend hêsan nine. Lê ew dıjwari jı bona çiye? Rojname û kovarên kurdi weke Roja Welat, weke Rêya Azadi nıha hatıne qedexekırın. Çıma gelo? Dewletên kolonyalist çıma hınde jı belavkırına wan rojname û kovaran dıtırsın? Çımki ew rastiyê eşkere dıkın. Çımki ew, dı tekoşina gelê me a netawayi û demoqratik de cıheki gırıng dıgrın û rêya sosyalizmê gel re nişan dıdın. Jı ber ku ew, dıji gırdeva nezani, gedati û belangaziyê û dıji zulm û zordestiya ku, weke ewreki reş lı ser gelê kurd de gırtiye, ronahiyê dıparêzın û belav dıkın. Lê roj, bı heriye nayê molandın (sıwaxkırın). Tevgêra gelê me idi ne bı xapandın, ne bı ramanên fanatik û paşverû, ne ji bı zor desti û hovitiyê tê rawestın.

Xwendewanên hêja, herçend pındamên dıruvdayi, ên ku lı welatê me lı hemberi derxıstına rojname û kovaran hene lı vır tunebın ji, em nıkarın bêjın: her imkanê me lı cıhe, anji kêmasiyên me tunene. Lê em usa bawer dıkın ku, rojnema we "Roja Nu", wê dı tekoşina azadiya gelê me de xebata para xwe bine cıh û bı alikariya we xwendewanên xwe pêşve here.

NATO'NUN YENİ SİLAHLARINA HAYIR !

12 aralık günü Brüksel'de toplanan NATO yöneticileri uluslararası protestolara rağmen 572 adet atom başlıklı robotları Batı Almanya'ya yerleştirmeyi kararlaştırdı. Daha 70 yıllarından evvel ABD, Avrupadaki silahlarının sayısını iki misline çıkarmıştı. Fakat bu yeni silahlar, Sovyetler Birligi'nin taiç kısımlarını ve büyük şehirleri hedef alacak stratejik özelliklere sahiptir.

Toplantı yapılmadan 3 gün evvel 9 aralık günü 40 bin kişi Brükselde NATO'nun bu planlarını protesto etti.

Biliyoruz ki, dünya savaşları emperyalistlerin gözü doymaz sömürü (sömürgeleştirme) savaşlarıdır, emperyalist rekabetin bir ürünüdür ve onun iflah olmaz karekteridir.

Sosyalist sistemin, gücü ulusal kurtuluş savaşları emperyalistlerin sömürü alanlarını darattıkça, emperyalistler, daha da saldırganlaşıyor, kudurganlaşıyor.

Sosyalist ülkelerin bütün çabalarına rağmen emperyalistler silahlanmalarına devam ediyor. Aradaki denge gıderek sosyalist ülkelerin aleyhine bozulmaktadır. Elbette Sosyalist ülkeler bu duruma karşı kayıtsız kalamaz Bu sosyalit ülkelerin halkları için sıkıntılı günler getirecektir. Ama bu toptan yok olmaktan iyidir.

-EMPERYALİSTLERİN SAVAŞ HAZIRLIKLARINA KARŞI KOYALIM

-KAHROLSUN EMPERYALİZM VE ONUN ASKERİ ÖRGÜTÜ NATO !

NATO'NJN ATOM BAŞLIKLI YENİ STRATEJİK SİLAHLARI BUTUN HALKLAR İÇİN BÜYÜK BIR TEHLİKEDİR.

İSVEÇTE KÜRT BÜROSU

Sol Komünist Partisi Parlamenterlerinden Oswald Södergvist, İsveç Dış İşleri Bakanı Ola Ullsten'e verdiği önergede " kürt sorunuda filistin sorunu kadar önemlidir. Bu yüzden, uluslar arası bir kongre kürt halkı üzerinde baskı yürüten ülkelerin siyasetlerini incelelidir. İsveç'in ise bu işe önayak olması gerekir.

Ayrıca İsveç Hükümetinin İsveç'teki kürt örgütlerini finanse etmesi ve İsveç'te bir kürt imformasyon bürosunun kurulmasını" istedi.

REWŞ LI TIRKİYÊ

Aboriya Tırkıye'yê ya grêdayi emperyalizmê, dı nav boraneke mezın de dıgevızê. Terora faşist û militarist, bêkari û zam naye rawestın. Sazumana leşkeri, lı çend bajarên Tırkıye û bı taybeti lı hemû Kurdıstanê, bı hemû teror û zordestiya xwe berdewam dıke. Dı vê borana abori, cıvaki û politik de, çı dıbe bı karker û gundiyên geda dıbe. Jiyana wan, roj bı roj xırab dıbe. Zam û zulm lı ser pışta wane. Lê mêjoke kedxur, ango çengek Sermayedar kisıkên xwe tım tıji dıkın.

Serwêriya hukumetên burcûva, evê boranê nıkarın rawestinın û naxwezın ji. Jı ber ku ew, dı xızmeta sermayedaran de nın. Her kijan karınê hılde destê xwe, jı êdın xırabtır dıke. Jı partiyên lap faşist bıgre heta CHP-a ku, jı xwe re dıbêje "sosyal demokrat", hemû lı peyi eyni armancêne. Dema ew dıbêjın: "azadi", tenê jı bo xwe dıbêjın. Ew menfaet û kara xwe, mına menfaet û kara gel nişan dıdın. Ew naxwazın ku gel, jı kırın û serweriya wan agaderbe.

Jı ber wê, iro lı Kurdıstanê hezên militarist, dıji azadixwaziya gelê Kurdıstanê gefa dıxwın. Lı serhev tatbiqatên leskeri çêdıkın, dıxwazın tevgera gelê mê a netewayi û demoqratik, bı çavtırsandınê, bı teror û zordariyê, bı qetılkırınê rawestinın.

Hemû partiyên sermayedar jı rêzbûn û jı serhıldana karkeran, jı azadixaziya gelê kurd û hêzên pêşverû dıtırsın. Loma ew, agırê paşverûti û terora faşıst gurr dıkın. Loma ew, êrışi mafên gelê Kurdıstanê yên netewi û demoqratik dıkın û dıxwazın lı Kurdistanê axati şêxti û kevneperestiyê bıdın domkırın.

Lê serokên partiyên burcuwa , navê demoqrasiye çet jı devê xwe kêm nakın. Bı navê demoqrasiyê burcuwaz, dengdana parlementoyê dıke. Bêşık ew dengdan, bona mafê gelê xebatkar nine. tenê ew, karinê jı dest partiki xwe dıgrın dıdıne yeki dın. CHP-a Ecevit, 21 mehan serweri kır. Wan bı navê "demokrasiya azadiwan" (Özgürlükçü Demokrasi), borana abori cıvaki û politik bêtır mezın kırın. Kesên geda bêtır geda bûn. Kedxur û mejoke hêji dewlemend bûn. Dı dema wan de zulm û zordariya ser gelê kurd, têrê nedıkır, wan hêji dıjwar kırın. Tevgerage

Dûmahik r.7

STOCKHOLM'DE MAOCU VE CIA UZMANLARININ 'KAMPUÇİYA KONFERANSI'

17 Kasım günü, aralarında Finans Kapitalin "Kampuçiya uzmanı" Maocu Jan Myrdal'ın da bulunduğu, CİA "uzmanı" Profesörler, karşı devrimci kişi ve kuruluşlar Kampuçiya'dan sürülmüş POL-POT'u diriltmek için Stockholm şehirinde bir araya geldiler.

KALABALIK BİR KİTLE, "KATİL POL-POL", "ABD KUKLASI HUA GUO-FENG" SLOGANLARI İLE "KONFERANSI" PROTESTO ETTİ.

Tıpkı 1945 yılında kızıl ordu Bulgaristan, Macaristan, Çekoslavakya, Polonya'yı Hitlerin faşistlerinden temizlediği halde, Hitlerin Sovyetler Birliğine son bir saldırıya geçmesini savunanlar gibi.

Maocu kalpazanlar ve Finans Kapitalin beslemesi "Profesörler" hep bir ağızdan Sosyalist Vietnamı suçlu göstermeye çabaladılar.

Kanadalı "Profesör" Pierre Borcier, Vietnam'ın, ABD nin en büyük şirketlerinden birinin 1970 yılında Kampuçiya'da bulduğu ve gizli tuttuğu zengin petrol yataklarına el koyacağını, Mekong bölgesi ve Simba körfezindeki ekonomik zenginlikleri tekeline geçireceğini söylerken, ABD'nin ve diğer emperyalistlerin igrenç karekterini sosyalist Vietnam'a mal etmeye çalışıyor.

"1976-77 yıllarında kötü hasat yüzünden açlık vardı" diyerek POL-POT'un zalim siyasetini örtbas etmeye çabalayan sayın "Profesör" Hildebrand :"oysa 1978 yılı en yüksek hasat yılıydı" demegojileriyle suçu sosyalist Vietnama yüklemeye çalışıyor.

30/9/1979 tarihli Acahata gazetesindeki bir röportaj bu yalanlara iyi bir yanıttır: "Kampuçiya ekonomisinin özellikle tarımın mahf

Devamı s.7

KURD DI NAV RÛPELÊN TARIXÊ DE

CİGERXWİN

Tarixzanên cıhanê, ko bawerıya xwe berdane ser kolan û bermayên kevnare û zıman û rewşa mıletan, bıcarek dıbêjın ko gotına 'kurd', gelek kevnare ye. Çawa hına ji gotıne ko kurd bı daxwaza gernase. Lê hemi ji dıbêjın: Mıletê kurd, jı wan mıletên kevnareye, ko bıkoçeri hatıne Kurdistanê û lı peyhev ducaran hatıne. Û hemiji dıbêjın ko ew Êlên koçer, hemiji ari ne û ew êl û mıletên ari, jı Kurdistanê belav bûne. Hın jı wan çûne Hındê. Û hın ji çûne Ewrûpa. Û hın ji, dı cıhê xwe de mane. Û jı wan Êl û mıletên ko lı Kurdistan-Îrana kevnare mane Mad, Pers, Nayri, Siti Sêrti, Xaldi û Kardo-Kardoxi ne. Ev êl û mıllet, dı rajêrê Derya Xezer de cigırtıne. Mad dı hındama Hemedana iro de rûnıştiye, Pers dı jêrê pıngava Ormi yê de cigırtıne. Lê jı ber êrişên Aşûra revıyane çûne welatê Êlam - nêziki Derya Hurmız. Lê paşê Med ew êlên kevn û nû, bıcarek dıbın destê xwe de cıvandıne û welatê Aşûr bıcarek herıvandıne. Lê pıştı pêlake dûr û dırêj, Farıs bı serdarıya Keyxusro - kohreş, welatê Mad û Farıs kırıne yek û taca kalıkê xwe Padişahê Midi jê standıye, daye serê xwe. Û jı wê rojê de, ev Imperatorıya mezın dı Îrana kevnare de darxıstıye. Lê çend tışt hene ko hê nehatıne zanin: yek jê eve ko Key Xusrıwê kohreş lı cem çirokbêjên kurd, neviyê Keykawıse, ko navê bavê wi Sıyah-hoşe. Kurd dıbêjın; Sıyahoşê-gerdenze lı ser destê Efrasıyab, Padişahê tırkıstanê, hatıye kuştın û Keyxusro, pıştı kalıkê xwe bûye padişah. Lê tarixbêjê Yewnani Heredot dıbêji : ev Keyxusro Farısiye û taca kalıkê xwe padişahê Midi jê standıye.

Lê hın ji dıbêjın : Kurd, bermayê Kardoxın her û her serbıxwe bûn û neketıne bındestê kesi. Lê çawa hebi, ev êlên ari ko tarixbêj wan yeka yeka tênın meydanê, hemiji iro dı nav kurd û Kurdistanê de, jı êlên kurd têne jmartın û heryek dı şûna xwe de mane. Weke: Mandi, Siti, Sêrti, Kasi, Mani, Xaldi ...

Jı lewraez bêjım: ev ne mıletên serbıxwe bûn, belkiji, hemi êlên kurd bûn, ko navdar û xûrt bûn. Weke: Baban, soran, Badinan, Botan, Hakkarıyan, Mukrıyan, Zazan, Loran,... ko heryekê jı wan serbıxwe derebegi lıdarxıstıne û bûne bıçûk.

Lê eger em xwe bınav damarên tarixê de berdın, dıbênın ko beri van ji hın mıletên di hebûn, ko hê nav û nişanên wan ji dı Kurdistanê de têne xuyakırın. Weke: Somer, Sober, Mittan, Hor, Kasi, Gutti, Lolo... û hıne di ji ...

Lê kolên tarexê dıbêjın: mılletê So, dı rajêrê pıngava Wanê de rûnışti bû û jı wır rabûye û çûye navbera her dû çeman û heta deh hezar sal, beri tarixê ji, şop û bermayê wan hatıne xwyakırın. Û gelek jı wan dı Entikexanên dewletên mezın de têne ditın .

Pêzanê mezın Minorûski (Rûsi) dıbêji: So, raste ko dı rajêrê pıngava Wanê de rûnıştı bûn û jı wır rabûne û çûne navbera her dû avan - Mezopotamya û lı wır cigırtıne. Çawa ko Şerefxanê Bedlisi ji dıbêji: Keleha So, yek jı kelehên derebegiya me ye, ko dıkevi rajêrê pıngava Wanê.

Jı lewra mırov dıkari bıbêji ko, So ji vê hındamê çawa rabûye, bûye du perçe: Yek jê çûye navbera her dû avan û yek ji ketıye çıyayê Raser ko jı ê destê re dıbêjın So-Mer û jı ê çıyê re gotıne So-ber. Ez dıbêjım: ev Mer û Ber, ne jı koka gotınê ne xwepêgırın. Mer bıdaxwaza Peze û ber, bıdaxwaza Rez çandıni dar û bere. Yani soyêkoçer û soyêgundi yan ji soyê xwedipez û soyê xwedireze e...

Herwekû Kelehek, lı nav Omerıya ji heye ko jêre dıbêjın Keleha-Mir-som. Lê gelek dırıste ko serguherihev kırıbın û navê wê Keleha somer e. Lê guherandıne û gotıne Keleha Mirsom. Jı ber ko Mirsom, dı Kurdistanê de nehatıye naskırın û kes nızani kiye. Bermayê mılletê Sit ji, lı nav Omeriyan hene ko du gundın: Sit û Sitol. Herwekû navê Omeri ji gelek nêziki navê Somer e. Yan ji yek jı bavıkên waye.

Çawa ko bermayê Kasi ji Kasıka, Kasan, Kosa, Kosi mane, ko kasıka lı nav aşita ne û kosa lı nav Hebızbıniya ne. Kasan, lı jêrê Cızira botaye. Kosi êleke kurde ko dı hatına Mexol û teteran de, jı hındama Şehrezûr rabûne û çûne Şam cem mala Sılahıddin. Û ew xıstıne bajarê (Xezzê) û xwe wın da kırın ne bûne ereb. Ibınwasıl dı tarixa mala Eyyûbi de dıbêji: ev Kosi 3 hezar sıwar bûn û navê mezınê wan Miryaqûb bû. Tewratê gotıye Kaşo û van Kasıyan, 7-sed sali fermandari kırın.

Herwekû Elmana, heta iro ji navê êleke kurde, ko dıkevi hındama Bedlis û bermayê Wan yê kevnarene. Çawa ko jı Sober Mitan û Hor mane. Yan şûna Sober gırtıne. Mettinan lı şûna mitatan mane. Hewêrini û Hewêrka, lı şûna Hor mane.

Lê bere em vegerın ser navê kurd, ko dı çendnavan de maye. Weke: Bakarda-baqırdi, ko Kıldan û Aşûran jı hındama cızra-botan re dıgotın. Bakarda û Gızartayê kardo. Cızira kurda.

Çawa ko Kardonya û kardonyaş, navê Dewleta Kasi-Kaşi bûn ko (ş) û (x), jı Yewnani û Ermeni hatıne dawıya navê Kardo. Ev (ş-x) ne jı zımanê me ne. Çawa ko navê çend cıya, çerd kelehan, dı Şerefnamê de hatıne, ko ermena (x-ç), bıwanve danine .

Lê navê Kurd yên kurt, gurdıka jı xwe eşkera navên êlên kurdın û lı nav Xerza û Şêrwa ne. Jı derebegên Kurdistanê ne. Heta nıha ji em jı wan re va navan dıbêjın.

Lê eger em guh bıdın Nıvıştên olperesti, jı xwe mırovên ser rıwên qadê hemi jı Kurdistanê derketıne. Tevdıbêjın : Gemiya Nebinoh lı ser çıyayê Cûdi rawestıyaye, gundê Heştıyan, wan heştê mırovên ko jı ber Tofanê mabûn, avakırıne. Jı wan ev mırovên ser rıwê vê qadê hemi jı wan veketıne.

Lê ez bawar nakım, ko lehiyê ev cıhan tev dabi ber xwe û bıcarêk bê mırov hıştıbi. Ev mırovên iro hemi jı wi gundi derketıbın û dı kure gıhane Emerika û Eferiqya .

Tenê tıştek heye, ko mırov bawer bıki, ko dı wê çaxê de ev beja cıhanê hemi bıheve bû û tevde yek perçebû. Lê ez baş nızanım, ka lı Emerika û Eferiqya, ji hêj şop û bermayê lehiyê mane yan na. Lê weke dızanım, ev çirokên olperesti, jı warê çiroki derbas nabın û mırov nıkari bı wan bawer bıki.

Ez van tıştan dıbêjım, tenê ko bıdım zanin ko em kurd, ne tırk û ne Ereb û ne ji Farısın. Em tenê kurdın û mıletek serbıxwe ne û xwedi tarix û qad û zımanın. Jı ber ko eger em ereb, tırk ecem bûna, her wê yek jı wan lı ser me bıxeyıdya û alikarıya me bıkıra. Ma çıma Ereb, lı ser Erêtırya dıxeyıdın û naxwazın ko bındest bımêni. Lê çıma, lı ser me naxeyıdın û em dıbın guhê wan de têne pelıxandın. Wehar enge eger em tırk bûne wê tırk lı ser me ji weke niv milyonê tırkê Qıbrısê, çawa ko Xumeyni dıbêji: Behreyn perçak jı Îranê, wê bıgota: kurdistan bındestên tırk û ereb ji, du perçe jı welatê wi ne. Jı wır tenê tê xuyakırın ko miletê kurd, serbıxwe mıletêke u dı welatê xwe de rûnıştıye, ne tırk û ne ereb û ne farıse û dınav damarên tarixê de, ciki mezın standıye.

Tevli ko em xwe gelek dewlemend û payedar dıbênın ko eger em jı van hersê mıletên mezın bûna ji, lê em baş dızanın ko hersê bırayên me yên mısılman û rojava, derewa lı me dıkın û tenê dıxwazın ko me dınav xwe de wında bıkın. Yan ji, me her û her bındest bıhêlın.

Lê bere, baş çavên xwe vekın û qenc zanıbın, ko em kurd 20 mılyon-mırov, nema têne veşartın, nema têne pışavtın kurd û Kurdıstan, perıyek jehrine, dı gewrıya dıjmın ve na çın xwar. Heta ko me daqurtênın, wê dıl û kezeb û gurçıkên wan jı hevde bıherışın.

Savaş ve Barışa karşı tavrımız kesin olmalıdır

Dr. Jan Takman, Dünya Barış Konseyi Yönetim Kurulu üyesi olup, Dünya barış hareketinin önde gelen simalarındandır. 1949 yılında Paris'te toplanan ilk Dünya Barış Kongresine delege olarak katılan Takman, İsveç Barış Konitesinin ilk üç kurucusu arasında yer aldı.

24 Aralık 1979 günü İsveç Barış Komitesi'nin 30. kuruluş yıldönümü ile ilgili gecede, barış üzerine yaptığı bu konuşmasının tümü Sovyetler Birliği yayın organı "Za Rubesjom" da yayınlandı.

Takman'ın ROJA NU ya sunduğu bu yazısını bizde sizlere sunuyoruz.

İsveç 1814 yılından beri savaşa katılmadığı gibi Karl XII zamanından beride büyük savaş zararlarına maruz kalmadı. Böylece ülkemiz-ileri tarihimizde iyi bir yer tutarak- 1700 yılı başlarındaki süper devlet rölünü terk etti.

Bütün bunların yanında İsveç'in coğrafik durumu, barış için aktif bir muhalefet ve diğer bir takım cabalara regmen, 1. ve 2. Dünya savaşlarında, genel olarak kapitalistlerin, özel olarak monopol kapitalistlerin cepleri doldu. İşçiler ise bunun acısını çektiler. Birinci Dünya savaşının bitimine doğru İsveç'in birçok yerinde açlık ve yoksulluğa karşı büyük kitle gösterileri yapıldı. 2.Dünya savaşı sırasında işçi sınıfının realücreti (mal fiatlarıylakı yaslanarak hesaplanan ücret ç.n) yüzde 20 civarında düşürüldü.

Bu yılları anlatan halk türküleri, yazılı halk tarihi, şu gerçeğe şahitlik ediyor: hakim sınıflar ya savaştan büyük karlar elde etmiş yada eskiye kıyasla daha rahat bir nefes almıştır. Bununla birlikte çalışan geniş halk yığınları daha da sert bir sömürü çarkına alınmış, aç kalmış, yoksulluğa atılmış veya ölmüştür.

Marksizmin klasikleri, savaşın gelişen işçi mücadelesini kırma şeklinde kötü etkisine dikkatleri toplamaya çalıştılar. 12 Mart 1869 tarihinde 1.Enternasyonalin Genel Konseyi, "The national Labour Union"a (Ulusal İşçi Birliğine) Karl Mark'sın kaleme aldığı şu çağrıda bulundu: Atlantiğin her iki tarafında gelişmekte olan işçi sınıfının mücadelesini engellemekle sonuçlanacak bir savaşı durdurmak sırası sizindir.

ABD'yi İngiltere ile savaşa sokmak isteyen Avrupa'daki iktidarların ateşli çabalarını belirtmemiz bile gereksiz...

Bu yüzden bütün Dünya'ya, işçi sınıfının tarih sahnesine sadece bağlı, bir köle olarak değilde, hakim güçler savaş kışkırtmaları yaptıkları zaman, sorumluluğunun bilincinde, barışı getirme çabaları ile bağımsız bir aktör olarak çıkışını göstermek mukaddes görevinizdir."

Biz Isveç'liler, hakim güçlerin savaş kışkırtıcılığına karşı, çalışan yığınların barışı dayatışlarını yakın bir örnekle biliyoruz.

Norveç Yüksek Mahkemesi (Stortinget) 1905 yılında, Norveç'in arzusu olmadan İsveç ile oluşturulan birliği red edince, İsveç aristokrasisinin, toprak beyleri ve papazlarının Norveç'e karşı hazırladıkları savaş planları boşa çıkarıldı ve İsveç hakim sınıflarını Norveç'in kendi kaderini tayin hakkını kabule zorladı.

Lenin, İsveç ve Norveç işçi sınıfının dayanışmasından 1914 yılında yazdığı "Ulusların kaderlerini tayin hakkı" kitabında çoşkuyla bahs etti.

Eğer İsveç işçi sınıfı Norveç işçi sınıfı hareketi ve Norveç halkının bağımsızlık talepleri ile ortak bir dayanışma göstermeseydi, savaş kaçınılmaz olacaktı. Bu barış için, genel bir muhalefetin, hem de tayin edici bir şekilde harekete geçirilebileceğinin en ikna edici örneğidir.

Tarihteki bütün anti-savaş dökümanları 8 Kasım 917 yılındaki "Barış Kararnamesine" göre hareketlendirilir. Rusya işçi köylü devleti resmi çabalarını bu deklerasyon üzirine kurdu. Uluslararası barış hareketi için Lenin'in halka ve hükümetlere yönelik kararnamesi bizler açısından önemle üzerinde durulması gerekir. Lenin şöyle diyordu:

Biz hem hükümetlere hemde halka seslenmek zorundayız. Hükümet olarak ilgisizlik yapamayız, yoksa o zaman bir barış ortamı yaratma imkanlarını boşuna harcamış oluruz. Bu da bir halk hükümetinin işi değildir. Fakat biz aynı zamanda halka yönelmektende kendimizi alı koyamayız. Her yerde hükümetler ve halk ayrı yollar tutuyorlar. Bunun için halka, savaş ve barış sorunlarıyla yakından ilgilenmelerine yardımcı olmalıyız.

Biz dokuzyüz otuz yıllarında savaşın tedirğinliği, huzursuzluğu altında yaşadık. Büyük basın ve yayınlarımız hergün Sovyet düşmanlığı yapıyordu. Alman militarizmi uluslararası monopolkapitalin milyarlık borçları ile semirtildi. Avusturya, İspanya ve Çekoslavakya ya ihanet edilerek, Hitlere teslim edildiler. Sovyetler Birliğinin İngiltere ve Fransız hükümetleri ile faşizme karşı ortak tedbirler almak için gösterdiği sabırlı ve yoğun çalışmaları sabote edildi.

Lenin'in 1917 yılında dediği gibi, her yerde halk ve hükümetler ayrı yollarda yürüdüler. Halkın büyük bir kesimi, birlik ve aktif bir çalışma ile bu felaketi önlemek için yeterince aydınlatılmamıştı.

Sovyetler Birliğini ezmek için tıpkı 1917 de olduğu gibi 2.Dünya savaşı bir üçüncüsünü hazırlama çabalarından önce bitmedi. 6 Ağustos 1945 günü Hiroşima, 9 Ağustos günü de Nagazaki şehirlerine atılan bombalar savaşın bitim operasyonları değildi. Savaş boyu aynı barbarlıklar yapıldı. Tam 9 Agustos günü Sovyetler Birliği ordusu uzak doğuda Japon ordusuna karşı saldırıya geçti-Potsdam antlaşmasına göre- bu Japon emperyalistlerinin kaybediş kararlarını verişlerinde önemli bir yer tutar.

Hiroşima ve Nagazaki şehirlerine atılan Atom bombaları tanınmış atom fizikçisi P.M.S.Blackett'in 1948 yılında (Military and Political Qoncequences av atomik energy), kitabında yazdığı gibi Sovyetler Birliğine karşı yürütülen soğuk savaşın ilk büyük tedbirleriydi.

Bu aynı zamanda özellikle ABD başkanının güzel lafları ve vaatlerine karşın, kolonial sistemi koruma amacına da yönelikti. Emperyalistler, Ortadoğu'da Vietnam'da, Afrika'da her yerde paralı askerleri ile ulusal kurtuluş savaşlarını ezmek ve uluslararası şirketlere, sömürge halklarını soymak imkanlarını yaratmak istediler.

İşte bu durumların ürünü olarak Dünya Barış hareketi doğdu. Barış Partizanları kongresi 20-25 Nisan 949 tarihleri arasında Paris ve Prağ'da aynı zamanda toplandı. Çok sayıda delege soğuk savaşın etkisiyle vize alamadığı için Prağ'da toplandılar.

Paris'teki kongre, 35 yaşındayken 1935 yılnda karısı İrene Joliot Curie ile Fizik dalında nobel ödülünü alan Profesör Frêdêrik Joliot-Curie tarafından açıldı. Frêdêrik Joliot-Curie 1945 yılında savaşın son yıllarında halkın beslediği umutlar ve bunlara nasıl yan çizildiğini ve o sıralar kurulan Atlant Pakt'ının Sovyetler Birliğine bir savaş açma hazırlıkları içinde olduğunu anlattı. O şöyle diyordu: "Her gün daha ciddi direk ve acil bir hal alan bu savaş tehditlerine karşı örgütlenmeyi yoğunlaştırmak ve bütün ilerici, barışsever güçleri birleştirmek gerekmektedir.

Bütün savaş güçlerine karşı büyük bir barış hareketi geliştirmemiz lazım. Bu, dünya barışını atom bombaları ile garanti edeceğini söyleyenlerin tam tersine bir özelliğe sahip clmalıdır."

Dünya barış hareketi ve yönetiminde dünyanın en tanınmış bilim adamları, yazarlar, sanatkarlar vardı. Joliot-Curie ailesi, İlya Ehrenburg, Picasso, Paul Robenson, John Bernal, Pablo Neruda, Anna Seghers, Sean O' Casey, Hartin Andersen-Nexø bunların arasındaydı. 1949 Paris Kongresinde İsveç delegasyonları arasında Mao Martinson, Albin Amelin, Elsa Cedergren, Eva Palmaer vardı. Ayrıca sendikal hareketler, çok sayıda politik partiler, kadın, gençlik ve öğrenci hareketleri ve dini kuruluşlar kongrede bulundu ve hala bunların önemli bir kısmı bu çabalarını sürdürüyor.

1949 yılında Paris ve Prağ'da girişilen ve yoğunlaştırılan barış hareketi, başta Sovyetler Birliği olmak üzere diğer sosyalist ülkeler ve bazı barış yanlısı politika güden devletlerin mücadelelerinin bir tamamlayıcısı oldu.

1950 yılında Stockholm çağrısı ile toplanan yarım milyar imza. 1950-53 yıllarında Kore savaşında atom silahlarının kullanılmasını imkansızlaştırdı. Bu barış hareketi sonucuyduki, 1954 yılında Vietnam'daki yenilgisini atom bombası kullanarak önlemek isteyen Fransayı bu planlarını uygulama - dan alı koydu. Yine bu barış hareketi 1975 yılındaki Çin-Hindi zaferlerinde büyük bir rol oynadı. 1900 yıllarının ortalarında başlayan ulusal kurtuluş hareketleri uluslararası bir dayanışma görmeseydi başarı şansı bu kadar kuvvetli olamazdı. Bu hareketler metropollerde de büyük bir güç haline dönüştüler.

Soğuk savaş çılgınlığından Helsinki konferansına varış yine bu hareketin ürünü idi.

Biz desteklemesekte, barış isteyen devletlerin yeterli derecede artif bir barış mücadelesi yürüteceklerine kendimizi inandırmalımıyız? Hayır, kesinlikle hayır. Hiç bir hayal bunun kadar tehlikeli olamaz. Barış için verdiğimiz mücadelemizde önümüzde önemli görevlerin bulunduğu bir dönemdeyiz.

Bir doktor, bir insan olarak, günümüzde insanlığın yarısı açlık, yoksulluk ve cahillik içerisinde yaşarken, askeri gayeler için yapılan muazzam ölçülerdeki masraflar yüzünden büyük acılar çekiyorum. "1979 SIPRI year book"a göre "Dünyadaki askeri harcamalar için yapılan masraflar her yıl 410 milyon doları yani bir dakikada 1 milyon doları" buluyor...

"World Food Council" (Dünya Yiyecek Konseyi)nin BM in Yiyecek ve Tarım örgütü FAO'ın, Kanada'nın Ottawa Şehirinde 4-7 Eylül 1979 tarihinde yapılan toplantısına: Günümüzde insanlığın eskisinden daha çok açlık çektiğini yazıyordu:

-Bir milyon dan fazla insan kronik bir bakımsızlık içinde yaşıyor.

-450 milyon üstünde insan "ciddi bir bakımsızlık" tehlikesi yani açlık ile karşı karşıyadır.

-Her yıl en az 250 bin çocuk A-vitamini yetersizliği yüzünden kör oluyor.

Bir doktor ve bir insan olarak, emperyalistlerin yeni silahlanmaları önlenemezse neler olabileceği ızdırabını çekiyorum.

NATO yöneticilerinin orta menzilli atom robotları B.avrupa 'ya yerleştirmek planları ABD, Hollanda ve diğer bir çok Avrupa ülkesinde protesto edildi. Stockholm'de ise bir köprü yapımı planına karşı yürüyüş yapılıyor. Dagens Nyheter gazetesi sanki 12 milyon tonluk dinamitin patlama gücündeki atom silahları yokmuş gibi, atom enerjisi san

Devamı s.7

4 dīvanên ênsiklopêdia ermeniay Soviêti derheqa kurd û Kurdistanê da

Nêta me ewe, weki em xwendevanê xwe wan gotarare bıkıne nas, kijan jiyana gelê kurda ro gırêdayine. Emê pêşiê ser mesela rewş û dema Kurdên yekiti Soviêt bısekının, ku van diwanada hene:

Ênsiklopêdiaêda derheqa nıviskar û zaneyê kurdê Soviê - tistanê Eminê Evdal'da hatiye nıvisarê. Tevi gotarê usa ji wêneyê wi dane. Gotarêda tê gotınê, weki Eminê Evdal sala 1906-a, lı gundê Emençayêrê, parêzga Qersê hatiye dıne.Pey şerê hemcıhanêyi yekêra ew sêwi dımine. Pıştı, ew sala 936a para zaningeha Erêvanêye dewletêye zımanzani temam dıke. Eminê Evdal xebateke hêlo kırıye dı karê mıletzaniya kurda da. Xebatên wiye "jına kurd mala eşiriêda" (sala 1948-a), "Deba kurdên Pışkavkazê (s.1957-a) nava kurdzaniêda ciê xwe yi hêja gırtıne. Emine Evdal usa ji zargotına gelê kurda berhev kıriye û çap kıriye. Ew salêd cıhê-cıhêda Înstitûta Rohılatzani ye Ermenistanêda çawa ulmdar û rojnema "Rıya teze" da çawa sêkrêtarê bersêvdar xebıtiye. Emine Evdal sala 1964-a, 22-ê ilonê, bajarê Erêvanêda çû ser heqiya xwe û nıha gora wi lı pantêona Erêvanêy navbendida hatiye veşartın.

Ciki dın em dıxwinın, weki navçeêd Ermenistanêda 24 gund hene, lı kiderê bıneciê wan xurû kurdın. Jı wan melûmetiya tê ber çava destanin û pêşketına gundêd kurdaye hêna Soviêti. Lı van hemû gundên kurdada dıbıstan, pırtûkxane, klûb sinema, dıkan hene. Çend gundada komêd kurdaye stıran û dilanê hene. Lê gundê Elegezêda têatra kurdaye cımetiê,2 karxane, dıkana mezın, xwerınxane, dermanxane, koçka çande, nexweşxane, post hene. Gundiê me xwera xan-man, tam-taş, avayên yekqatê û duqatê çê kırıne. Hemû gundada radio, dûrditınok, êlêktrik,(ronahi) gaz heye.

Gotarekêda hatiye nıvisarê, weki sala 1933-a, gava kongrêa nıviskarên Ermanistana Soviêti hatiye derbazkırınê,nıviskarê kurd Haciê Cındi hatiye bıjartınê çawa endamê serwêrtiya yekitiya nıviskarên Ermenistanê.

Para ênsiklopêdiaêye derheqa Erêvanêda tê gotınê, weki bajarê Erêvanêda pır kurd dıjin û dıxebıtın. Jımara bneciên kurd pey ermeniya û rûsara ya sısiyane. Bajarê Erêvanê bûye navbendeke kurdzaniê lı cıhanê. Vıra hevtê du cara rojnema kurdiye "Rıya teze" ronahi dıbine, elametiên radioêye kurdi têne dayinê, lı institûta rohilatzaniêda ya Akadêmia Ermenistaniyê ulmada para kurdzaniê heye, salê bı deha pırtûkên kurdiye bedewetiê, dersa, siasi, ulmi ronahidi binın.

Lı benda derheqa institûta akadêmia Ermenistanêye ulmaye zêndinigariê em pê dıhesın, weki lı wêderê bı berevkırın lênıhêrandına sazbendiya kurdava mıjûl dıbın.

Van hejmarada derheqa filma sinêma "Zerê" da tê xeberdanê, kijan sala 1926-a hatiye kışandınê û jı jina (emırê) kurdane. Wıra usa ji wêneyê artist tênaziê bı cılê kurdahe ye, ku dılqê Zerêda listiye. Lı ciyaki dın derheqa jiyan û karê xêrxaz û dostê gelê kurda-Lazoda tê gotınê, ku bı xwe ermeni bû. Em ewe informasiaê, ku bı mora (qol,imza) Haciê Cındi hatiye nıvisar, bı temami reberi guhdariya we dıkın. Lazo bajarê Turkıaêyi Bazidêda jı dya xwe bûye. Salêd cıhê-cıhê çap bûne efrandınên wiye bı sernvisara "Gulê","Fêro","Xwinxur","Ya dest","Tesib","Rewşa Casımê Kurd", kijan jı jiyana kurdanın û derheqa dostaniya gelêd kurda û ermeniyadanın. Lazo, ku şagırtên (berdesti) wiye Kurd çawa nişana qedırgırtınê jêra dıgotın "Apo", sala 1921-ê elifba kurdên Soviêti ya pêşin amade kıriye, ku dıhate navkırınê "Şems" û bı kijanê dıbıstanên kurdada ders dıhatıne dayinê Lazo usa ji xebateke pır mezın kıriye nava jiyana bıneciên kurdaye çande da.

Perçeke mezın derheqa kurdên êzdıdane. Wêda em dıxwinın weki êzdi perçeke gelê kurdaye, ku dinê wê jı dinê kurdên mayin cıhêye. Kurdên Êzdi her çar perçên Kurdıstanê û Yekiti Soviêtda dıminın. Ewana, pırê wan, navçeên Îraqêye Musılê û Şengalida dıjin û dıhêwırın. Bı jımara sala 1969-a lı cıhanê weke 150 hezar kurdên êzdi hene. Ewana himli bı zaravê kurmanci dıpeyivın. Dinê wan êzide. Nava kijanida êlêmêntên zerdeştiê, musulmaniê, xaçparêziê hene. Pırtûkên "Diharkırın" û "Mesheba Reş" da derheqa êzditiê, berbıribûna wane berbı tebiyetê, çêbûna cıhanê, debê, zewacmêrkırınê, rebê alemêda bı hûrgıli têne şırovekırınê. Ciê ziareta êzdiya gora Şêx Adiye, kijan gundê navça Musılêye lalışêdane. Şêx Adi (Şixadi) bıngevanê dinê êzdiyane.

Wê parêda usa ji tê gotınê, wekê derheqa kurdên êzdida hûn dıkarın pırtûkên Xaçatûr Abovyane "Kurd û êzdi", yêxia zarove "gotarêd êtnografiêye kurt derheqa kurdên Erivanêda" bıxwinın .

Bendeke ênsiklopêdiaêye dınêda em rasti wê yekê tên,weki lı bajarê Tılbisêda sala 1907-a hevaltiya sazbendiya rohılatê hatıbû teşkilkırınê, kijan propagandakırına stıran û dilanên rohılatêva mıjûl dıbû. Koma wê hevaltiê dema pêşdahatınên xwe usa ji stıranê kurdi dıqedandın.

Mıqaledara "RYA TEZE" TÊMÛRÊ KELIL

TOPLUMSAL EKONOMİNİN GELİŞİM AŞAMALARINDA KADIN

Özel mülkiyete dayalı tabiî ekonomili toplumlardan beri kadınlar üzerinde var olan ekonomik ve psikolojik baskılar, günümüz modern endüstri topluplarında bile değişik ölçülerle hala varlığını sürdürüyor.

Kadın sorunu, kadınlar üzerindeki baskılar iretici güçlerin gelişme seviyesine göre değişik aşamalardan geçti. İlkel komünal toplumun değerli unsuru kadın,. köleci, feodal ve kapitalist toplumlarda baskı altında aşağılandı. Endüstrinin gelişmesiyle toplumsal hayatın her alanına girmeye başlayan kadın çifte baskılara maruz kalmaktan kurtulamadı. İktidarını kâr hırsı üzerine kuran kapitalistler,kadını"özgür" ucuz iş gücü olarak sömürmeye başladılar.

1970 yılındaki bir hesaplamaya göre: Avrupa'nın örnek kapitalist ülkelerinden İsveç'te bir erkek endüstri işçisinin saat ücreti 14,28 kron iken, bir kadın işçinin ki ise 11,43 kron idi. Ticaret bankalarında ki kadın memurlar ayda 2801 kron aylık maaş alırken aynı iş yerindeki erkek memurların aylık maaşı 3174 kron idi. (Kaynak: Kvinnor i alla länder).

Bu gibi ülkelerde kadınların hala tekstil fabrikalarında,bakım ve servis görevlerinde çalıştırılması,geleneksel kadın meslekleri - nin devam ettirilmek istendigini gösterir.

Bu gün hala kadının fiziksel olarak erkekle eşit olmadığı için zihinsel olarak eşit olamayacağını söyleyenler veya en azından kendini bunu inandırmak isteyenler de az değil.Oysa kadının fiziksel olarak erkekten daha zayıf bir yapıya sahip oluşu,iş bölümü içerisinde uzun bir toplumsal yaşamın ürünüdür. Ama buna rağmen kadınların,imkanlar yaratıldığında çok değerli eserler verdiğini biliyoruz.

Beyin ağırlığı hesaplamaları ile işin içinden sıyrılmak isteyenlerde var.

Profesör Beclaine göre: ünlü matematikçi Ganson' un beyni 1492 gram iken, Dantenin beyninin ortalama erkek beyninden hafif olduğu sanılıyor.Kuveir'in beyninin ağırlığı ise 1890 gramdı.

Bu yüzden kadının köleleştirilişinin,horlanışının nedenlerini,onun fiziksel yapısında değilde,toplumlardaki iş bölümünde ve özel mülkiyet ilişkilerinde aramak lazım.

İlkel komünal toplumda

Bu toplum biçiminin hüküm sürdüğü zamanlarda özel mülkiyet yoktu.Kadın ve erkekler,toplumun birer üyesi olarak, doymak ve soğuktan korunmak için beraber çalışırlardı. Çalışmanın şartları değişmediği için fiziksel olarakta aralarında fark yoktu. Hatta çalışma koşullarına bağlı olarak kimi yerde kadınların erkeklerden daha güçlü ve iri yapılı olduğu söylenir.

H.H.Johstone, Kongo'daki aşiretler arasında yaptığı incelemelerinde, buralarda kadınların erkeklerden daha ağır işler yaptığını ve çoğunlukla erkeklerden daha gelişkin ve kuvvetli olduğunu söylüyor: Kadın iş için yaratılmıştır. Bura da bir kadın, iki erkeğin kaldıramayacağı yükü kaldırır.(Bebel, Kadın ve Sosyalizm s.32)

Evelyn Reed,Kvinnans Utveckling (Kadının gelişmesi) adlı kitabında,Briffaulf'un Kongo aşiretleri arasındaki incelemelerini şöyle aktarıyor:"Ashiara aşaritindeki kadınlar tıptı bir erkeğin vücut yapısına sahiptir." Somali'de ki Wateita aşiretindeki kadınlar için de: Somali kadınları pazı ve vücut yapısı olarak erkeklerinden çok daha fazla gelişmiştir.

Champlain,Kanada'lı bir Kızıldereli reisinin kendisine:buralarda "Bir kadının iki erkek kadar yük taşıdığını ve çektiğini"söyler.

Aleksander Kollontay"Kvinnans Ställning i det ekonomiska utvecklingen" adlı eserinde: Kürt kadınlarının erkekleri ile birlikte savaşa katıldığını yazıyor.

Bütün bu örnekler gösteriyor ki, tabiatın diğer canlı yaratıkları gibi insanlarda, çalışma ve diğer tabiat koşulları altında fiziksel değişim içindedirler

Tarımın ekonomik yaşantının temeli olduğu dönemlerde, kadın aşiretin özgür bir üyesi olarak kaldı. Hatta bu aşiretlerin bazıları anaerkili, yani kadının toplumdaki yönetici rolünü kabul ettiler.

Bu toplumlarda kadınlar, tarım işleri ile uğraşırken erkekler yağma ve avcılık yapıyorlardı. Tarımın avcılıktan daha verimli bir iş oluşu,kadının aşiret içinde değerli bir yer tutmasına neden oluyordu. Bu çalışma koşullarının ürünü olarak kadın, entellektüel olarak gelişirken, avcılıkla uğraşan erkekler ise fiziksel olarak geliştiler.

Kadının üretimdeki bu önemli yerinden dolayıdır ki böylesi toplumlarda çocuklar annelerinin soyu ile veya ennelerinin isimleri ile çağrılırlar. Bu gün bile Kürdistan'da çok sayıda erkek ennesinin adı ile çağrılır. Örneğin: Ebdırehmanê Eyşê, Ûsıfê Gûlê gibi.

Hayvan yetiştirmekle geçinen aşiretlerde ise durum bunun tersidir. Çünkü kadın, bu toplumlarda hayvan bekçiliği gibi üretici olmayan işler yapıyordu.

Tarih gösteriyor ki: Tarım ile uğraşan toplumlar yaşam koşullarını yükseltmek için barışçıl bir düzen aradılar. Bu yüzdendir ki bu toplum fertleri demokratik bir gelenek ve karşılıklı saygı prensipleri ile yetişir. Hayvancılıkla uğraşan göçebe aşiretler ise soygunculukla yaşamlarını sürdürdükleri için"kuvvetli zayıfı ezer"düşüncesi olayları yorumlamanın temel çıkıs noktası olarak kabul edilir.

Eski Romalılar,Sabinlerden kız kaçırdıkları halde, kadınlara büyük değer verirlerdi.Çünkü Eski Romanın ekonomik yaşamı tarım üzerine kurulmuştu.

köleci toplumda

Tarımın aşiret içindeki eski önemini kaybetmesi ve yeni meslek guruplarının gelişmesiyle sınıflı toplumun temelleri atılırken, toplumun ortak menfaatlerine dayalı anaerkil, özel mülkiyete,babaerkile dönüştü.Çömlekçilik, dokumacılık,savaşçılık gibi yeni meslek gurupları servet biriktirme çabasını arttırırken, böylece toplumun eski huzurlu yapısı, insanlar arasına düşmanlığın, düzenbazlığın tohumlarının atılmasıyla bozulmuş oldu.

İş bölümü giderek toplumun bütün alanlarına girmeye başladı. Bunu evdeki yeni bir iş bölümü izler: erkek evin dış ihtiyaçlarını temin etmekle uğraşırken,kadın bütün hayatını ve mahaaretini mutfağa bağladı. Yünanistan'da köleci toplum döneminde kadınlar ömürlerini kendilerine ayrılmış özel odalarda (gynaikonitis) tüketmeye başladılar. Böylece kadın toplumsal hayattan tamamen tecrit edilmiş oluyordu.

Hiristiyanlık ise Roma İmparatorluğundaki zengin , fakir ayırımına ve "hayvani materyalizme" karşı çıkarken, köleler ve kadınların büyük desteğini görmesine rağmen, giderek kadın düşmanlığı yapmayı ihmal etmedi. Bu dönemlerde çok sayıda kadın köle olarak Roma'ya getirilmişti. Hz.İsa ve Hiristiyanlığın büyük öğreticisi Paula kadını "bir et" parçası ilân ederek,evlilikten sakınmayı ögütledi.

Ama kadın düşmanlığı anaerkilin yerini babaerkile bırakmasıyla gerçekleştiği için, hiristiyanlığın kadınlar hakkındaki ögretileride Yahudilik ve Yunan felsefesinin bir karışımıdır. Kökleri ta Hindistan,Babil,Mısır uygarlıklarına kadar gider. Manu, Hint kanunları adlı kitabında:"şerefsizliğin nedeni kadındır,düşmanlığın nedeni kadındır,bu fani dünya kadınlar içindir" der.

feodal toplumda

Feodal toplum biçimi köleci topluma göre daha karmaşık bir yapı sunar.Feodal beylerin büyük topraklara el atması, aşiret kanunlarının kaldırılarak yerine feodal beylerin ve asil zadelerin hizmetindeki kanun hükümlerinin getirilmesi bu toplumsal yapıyı giderek güçlendirdi. İstila savaşları neticesinde yoksullaşan köylüler mallarını kiliseye hibe ederek yağmalamalardan kurtulmaya çalıştılar. Kiliseler bu yolla kısa bir zamanda zengin ve güçlü birer kurum oldular.

Köylüler yoksullaştıkça, "kişisel özgürlüklerini" de yitirdiler. Böylece feodal beyler köylülerin özgürlüğünün sınırlarını belirlemeye, erkek ve kızları belli yaşlarda evlenmeye zorladılar. Hangi erkeğin hangi kızla evleneceginede feodal beyler karar verdiler.

Bir çok ülkede feodal bey veya bir adamı evlenen kızlarla "Jul prima noctis" diye adlandırılan "ilk gece hakkı" na sahipti.Daha sonraları bu ilk gece hakkı yerine feodal beylere"bekaret ödentisi","para vergisi" verildi. Almanya'da uzun bir müddet uygulanan bu ilk gece hakkının, Engels, Wales ve İskoçya'da bütün Ortaçağ boyu sürdürüldüğünü söylüyor.

Diğer toplumlarda olduğu gibi feodal toplumda da kadının rolü üretimdeki rolüne göre değişir.

Saray çevresi, savaş ve benzeri görevleri yüzünden evin yönetimini kadınlara bıraktığı halde,kadınlar erkeklerinin yanında en temel haklarından yoksundu.Almanya, Fransa ve İngiltere kanunları saray kadınlarına miras hakkı tanıdığı halde, üretimdeki asalak yerleri,özgürlüklerinin kısıtlanmasında en önemli rolü oynadı.

Yabancı malların alım ve satımı gibi üretici olmayan işlerle ilgilendiği için tefeci ve tüccarlarında iş hayatında kadınlarına ihtiyaçları yoktu. Ayrıca evin ihtiyaçlarıda hizmetçiler tarafından karşılaşınca, kadın toplumsal hayattan tamamen tecrit oldu.Bugün gerek Kürdistan'da, gerekse Türkiyede bu tabakaya mensup kişilerin, sosyal yaşantıları ve kadın sorunlarında oldukça tutucu oluşları toplumdaki bu ekonomik yerlerinden ötürüdür.

Köylülerin kadınlarına karşı takındıkları kısmi liberal tavırları ise, feodal beylerin yüklediği ağır vergiler altında kadının emeğine ihtiyaç duymasından kaynaklanır.

Masa,saldalye,ayakkabı,elbise gibi eşyalar yaparak kendi üretimi ile geçinen zanaatkârlar bu üretimi kadınları ile birlikte yaptıkları için sosyal ilişkilerinde daha demokratik davrandılar. Kadınlar çoğu zaman eğlencelere erkekleri ile birlikte katılabiliyorlardı.

Ayrıca zanaatkar kadınlar kendi üretimleri ile ilgili çalışmalarda söz sahibi olup, ülkenin üretim politikası ile ilgili kararlara da katılabilme yetkisi kazandılar.

kapitalist toplumda

Sömürgelerin talan edilmesiyle giderek palazlanan kapitalizm, 1700 yıllarında buharlı makinanın bulunuşu ile yaptığı büyük hamle sonucu,milyonlarca insanı eski küçük dünyasından sökerek şehirlerindeki fabrikalarına doldurdu. Böylece eski,içine kapanık ekonomik ve sosyal yapı binlerce insanın topluca katıldığı üretim alanlarına dönüştü.

Bu gelişme bir yandan işçi talebini arttırırken diğer yandan iş bölümünü de hızlandırdı. 18.yy da İngiltere ve İskoçya'da dokuma ve baskıcılık sanayisinde,uzun çalışma saati ve düşük ücretle çalışan 100 bin kadın 800 bin kadar çocuk vardı. Bebel'in dediği gibi: "erkeğin ekonomik tutsaklığından kurtulup hayata giren kadın bu sefer erkek ile birlikte

Devamı 7.s.

tenê xwedi mafê dengan (oy,stımme) ne! Hılbıjartınên vê Meclisa komik jı alıyê pıranıya hêzên pêşverû û hın hêraman ve (weki Azerbeıcan)hate boykot kırın. Lê yên ku boykot nekırıbûn,Xumeyni bı xwe boykot kır. Wek serokê Kurdistan Demokrat Parti Dr. Abdırehman Kesımlo jı Kurdistanê jı "Meclisa Civati" re hate hılbıjartın. Lê Mirze Xumeyni endamti ya wi nas nekır.

İro lı İran refên Mellan lı ser hıkım tên ditın. Lê a rast dı dawi ya şoreşê de, valabûyineka Mirtıyê lı İran heye, lê icar mirıya Xumeynivanan mirıyeka zehf a bêhêz û mıwaqet e. Mirtıya Şahınşahti mirtıyeka bı hêza gırêdayi Emperyalizımê û gırêdayi pêwendi yên derbegan û kexweran bû. Ev mirtıya hılweşi û hêzên wê jı hev bela-bela bûn. Çina karker û refên zehmetkêş ji ne xwedan hêz bûn ku serperıştıyê(yönetim) tıxın destê xwe. Dı yekgırani ya vê hêza mıwaqet de, yên hêzên lıtevhev; bı avayê karbıdestıyeka mıwaqet, rejıma Xumeyni hate pêk.

Ûşetyên jı Mellan re ev xwedanhêzıya afırand mercên şoreşê yên bı xwe teybeti bûn. Rejıma Şah a despot bı saya cerxa bındestırın ve rê û keys nedabû gundiyan û xebatkaran xwe bıkominın (örgütlemek). Rê jı pêşvehatına hêzên rêzani re gırti bû. Berxwedayina dıji rejıma Şahti, dı rıknên (mercên) heri baştırın de, bı curê dıgurıpıya oldari de hate ci. Vê ji jı serokên oldaran re prestij da qezenc kırın. Ewna kıre dılketıyên koman. Dıvê jı nıfûza Ayatullahıyan a pêgırti (geleneksel) re, mêrxasên der-dora yên bı çekkıri ji bête hesıbandın. Ev hêzên parêzi, dı heyamê şoreşê de zû lı hev zêde bûn, û iroj ji jı wan re "Parêzvanên Şoreşê" tête gotın.

Lê icar, dı ber prestijê ve, ya ku ewna dı nav koman de hene, raman û programeka wan a,ya ramana cihani ya bersiv û xwastınên van koman bıde tune. Ewna ne xwedanê vê ramanê ne.Jı ber vê ye ku jêkdûri yên vê tevgerê a pêşin ji her ev e. Civat a dı iro de Xumeynivanan dıfıkırın û pırr babetên ewna heri dı pêşiyê de dıbinın, bı rastıyen İranê ve jêkdûr dıbe. Ewna vê dıxwezên û dı vê ramanê de ne, ya ku jınan dı bın xêlıyê de hepıs dıke, ya ku vexwarına vexwarê (içki,getrank) qedexe ye, ya ku melan lı ser destan dıbe rûmet kırın, ya ku lı gor rêzgên û zagonên (qanûn) sedsala navin ya civata İslamê ye; bı kın-kurta vê, ewna jıyineka sosyal a bı mercên şerietê bête hıkım kırın, dıxwazın bıdın berasti kırın. Ev ji xwehevdana (çaba) ku erdê lı bın pê bıhêli (berdi), û bıçi xwa ariga (tavan) bıgri.

Dıyar e xevneka wılo berastikırına wê nête karin. Bı ramaneka cihanê ya wılo ve,helkırına pırsên yên gelên İranê nêkarin. Jı ber vê ye ku jı nıha ve rêz û rêzgên Mirze Xumeyni dıji dıxwazokên koman dıbe û lı ser rıyeka paşverû ye.

Yekramani û xweşditına dı rojên şoreş yên pêşin de, dı demeka kın û kurt de jı nav hate hıldan. Politıka Xumeyni ya dıda "Xweş-dıkır" lı her cıyan eşkere bû. Xumeynivanan û pışgırti yên wan tê ditın ku ketıne serxwoşıyeka kûr jı ber alikırikırına ya bêhempa a, yên koman dı heyamê pêşin de kırıbû. Evna (Xumeynivanan û pışgırti yên wan) çı bıxwazın, dıvê bı pê re bête kırın. Qet tucar tamişi jêkdûrıyeka (çelişki) pıçûk nabın. Wek tê zani partıyên çep, rêxıstınên şoreşgeri, hatın qedexe kırın. Çapa pêşverû dengê wê hate vemırandın. Xumeynivanan nıha terorê dıbarinın. Êrişi navçeyên (navgeh, merkez), komalan dıkın. Pıştgırti yên van rêxıstınan dıgrın û dıdın ber gulan.

Xumeynivanan dıxwazın û doza rêz û rêzgên zordesti ya Şah kırıbû bıkın. Dıyar e dı van rojên bori de wan şereki bê bav i gelkuji lı Kurdistan domandın.(ajotın)

Lı mılê dın, ewna her hewl dıdın xwe jı bona pine kırına van kırınên xwe, herçend dıxwazakên jı alıyê gelên bındest tê, herçend jêkdûri yên jı alıyê çepbawırmendan tê wek listıkeka "SAVAK" û yên "Emperyalizımê", komınistan xayinê niştıman (vatan) û qelpên gêl (halkın) jı her bırên İranê re bıdın nişan kırın.Jê tucar nayê fıtılandın ku ev rejıma mıwaqat e bı hêzên civaki yên pêşverû re ketıye şerezayi,wê têkeve nav lepên hêzên paşverû û kevnıperêst. Dı vi şeri de ewna wê (dê) bıbın hewcedarê pergarên nû yên gelan û çinan bındest dıke. Wek yên jı wan re "Parêzvanên Şoreşê" (devrim muhafızı) dojın, tu pêwendi yên van bı şoreşê ve nama ye. Bı vê grûpa fanatik (mutaasıp,bağnaz) ve rêzani ya bındestkırınê nête ajotın. Jı ber vê ye serperıştı ya (yönetim) Xumeyni her xwe dıbezine û dıhewıle ku tekûzkırıneki bıde leşkıri a hılweşandi... Jı xwe (zaten) çend roj pışti algerina rejıma Şahınşahti, Xumeyni gazi (hawari) leşkeran û zabıtan kırıbû û jı wan vegerina leşkergehên wan ên berê, jı wan xwastıbû. Bı vi avayi jı aliki ve leşkeri ya Şahinşah a berê dıhate tekûz kırın, jı hêla dınê ve ji çekên dı bın destên hêzên şoreşgeri, karkeran, gundıyan, gelên tengaz de jı wan dıhate standın, û belav kırın.

Hêzên Emperyalist ji jı cıyê xwe bı lez û bez lıvyane da ku pışti metel bûyineka (şaşırmak) pêşin, rewşa lı İran jı nû ve tekûz bıkın da ku rewşa wan ji tekûz bıbe. Ewna haj jı jari ya serperırşti ya Xumeyni û dıxwazên wi ên kevnıperêsti hene. Jı ber vê ye dema lı Kurdistan şer dıhate kırın, YWA (Yekitıya Welatê Amerika) teklifi Xumeyni kırın ku çekan û balafıran (teyare,uçak) bıdın wan.

Jı vır ha lêşopandına rêzani ya serperıştıya Xumeyni dıyar bû, ev politika politikeka paşverû ye,ev keysekê jı Emperyalistan re pêktine da ku ewna têkıli welêt bın. Ev rêzanıya karbıdestıyê disan dıde kedxweran û derebegan.

Qedera şoreşa İranê dı vê gavê de gırêdayi yên hêzên gıranıya xwe jı bona destxwexıstına karbıdestıyê têkoşin dıkın. Ma gelo, karbıdestıyeka xwedan program (rêbaz) a pêşverû, ya mafên gelên bındest û dıxwazokên xebatkaran,gundıyan rêncberan doz dıke, an karbıdestıyeka kevnıperêsti ya kedxweran û derebegan ?

PIRSA NETEWİ Û KEYSÊN ŞOREŞA İRANE

İro şoreşa İranê heyameka tê de, yên dıxwazın şoreşê bıdominın û şoreşi jı bona kêrhatına gundıyan û gelên bındest bı şoreşgeri vegerinın; û yên dıxwazın şoreşê rawestinın û qelaçeyên wan jı destê xwe deranibûn disan têxın destê xwe; hêzên Emperyalist, derebeg, kedxwer û serperıştı ya Xumeyni ya ketıye tela van dı vê heyama tê de evna hev vali-wali dıkın dıji.

Bı a me be, jı bona domandına şoreşê û jı bona serketınê dıvê tevgırêdaneka ya yekitıya eni ya hemûşk hêzên pêşverû pêkbine, û koman dı avayeki heri fireh de bılıvinın. Dı vê heyamê de, lêmêzermayina bı avayê serperıştıya Xumeyni; rêzanıyeka "Lê bıpê û bıbine"zehf çewti ye. Ev keysekê û zeman dıde dıjmınan ku ewna hêzên xwe ên jı hev bela-bela bûn disan bıcıvinın.

Em ne dı vê rewşê de ne ku keysên şoreşa İranê, rewşa hêzên çini ên perpêşi hev,hêzên rêxıstınên şoreşgeri bı avayeki bêxelet bıpivın. Lê ev zehf zelal e pırsa netewayi jı bona şoreşa İranê pırr gırıng e, serketına bextıyari ya şoreşê zêde dıke.

Gelheya (nıfusa,belovkerung) İranê jı sısıyan dudo (2/3) yên ne Farıs ın. Gelhe jı Azeri Kurmanc, Belûci, Tırk û Ereban lı hevketi ye. Ev gelan gışk ji serxwebûnê dıxwazın û doz dıkın. Gava tevgera çina xebatkar, bı tevgera netewayi ya demoqratik ve yek bıbe, hêzeka tucar şıkestına wê nête karin wê derkeve nav.

Dı nav tevgerên netewayi de yên lı İran,tête ditın ku ya heri dinamik ya tevgera netewi ya lı Kurdistan e. Lı Kurdistana İranê, hêzên sosyalist ên welatparêz ji pırr qurban dıji rejıma Şahınşahti dan.Ewna dı hılweşina rejıma Şaha zordest de tevkar bûn. Dı heyamê berxwedana dawin ya heri mezın de, yên gelên İranê, lı bajarên Kurdistan pırr tevgerên komeki hatın xwepêşandın. Gelê Kurd bı dılxwaşi leqi hılweşina Şahınşahti hat. Lı Kurdistan bû ba û bagera A Z A D İ ....

Gelê Kurd jı saya rêxıstına xwe ya pêşverû PDK ve, lı İran jı serperıştı ya nû, jı Kurdistan re serxwebûn xwast. Serperıştı ya Xumeyni, pışti ku gelê Kurd çendeki da egle kırın, dıji vê xwasteka wan hat. Wi gelê Kurd bı veqetandınê û bırkırınê da deyndar kırın. Serperıştı ya Xumeyni bı wılo kırınê ve, herwaha jı gelên İranê re û disan herwaha jı çapa cihanê re vira dıke, û wan dıxapine. Jı ber ku gelê Kurd tucar nexwastıye ku jı İran veqete (cıhê be). Dı navbera erdê İran de, gelê Kurd xwast ku jı xwe re serxwebûnê (otonomi) hıldın.

Hêj dı roja iroyin de ji serperıştı ya Xumeyni, dı bın perda pêşverûtiyê de tevgera azadixwazên lı Kurdistan mina teleka Emperyalizımê dıde dıyar kırın, û wê jı rê ya xwe dıawêre. Lı alıyeki doje ku serokên Kurd sixorên Emerikayê û İsrayilê ne, lı alıyê dın ji wan bı KOMINİSTIYÊ dıde guneh kırın! Avayê ku ev ezbeni (efendi) yên Tehranê te de ne, ev ezbenıyên mıwaqet metelbûyin û nebawerıyan wan ên ewnayên dın bı gunehkırın û bı tıştên dın nişan dıkın sıbût e ku ewna dı metelbûyinê de ne

Xumeyni yê jı dirokê re bı avayê Mehdi hatıbû rûyê erdê, dı demeka kın a kurt de bu Hecaceki zalım. Jı bona hılweşandın û jı hev bela kırına Kurdistanê, wi cihad vekır û leşkeri seferber kır.

Gelê Kurd ê ku lı hemûşk bajarên û gundên Kurdistana İranê, bı dıxwaza AZADİYÊ ve rabûbû serpıyan, lı pêşberi vê êrişa ku wek ewna dıdın dıstinın, nehate altkırın (şkestın). Nıha bı hezaran mêrxwas û pêşmêrgên Kurd kışıyan çıyan û dı tevderaka têkoşineka demdırêj de ne. Pışti roja ku leşkerıyê Muhabat xıstıbûn bın lepên xwe, bı hezaran welatparêz jı bona serokên Kurd Abdırehman Kasımlo, Şêx Huseyin İzedin lı Muhabat xwepêşandın kırın. Geleki bı vi tuni (curi avayi) bı komeki rabe ser pıyan, şıkestına wan ji bê imkan e. Rojên gelê Kurdistana İranê têkoşinê bı serketınekê ve bıdawine û rojên piroz kırına cejna A Z A D İ Y Ê nêzik e....

★
Ev nivisara han hejmara Özgürlük(Azadi) ya sısêmin(3.) de bı tırki hatiye belavkırın.Me ew vergerande kurdi.Jı ber ku hın xwendewanên me yên ku tırki nızanın karıbın bıxwinın.

A. KASIMLO İLE BİR SÖYLEŞİ

"Layengırên Cepha Yekgırtıyê Kurdıstan" (Kürdistan Birliğini destekleme Cephesi) tarafından İKDP lideri Dr.Qasımlo ile yapılan bu röportaj, kaset şeklinde Avrupada da dağıtıldı. Çevirinin çok kısa bir kısmını İsveç kamuoyuna bir bildiri şeklinde sunan İsveççe çevirisinden aldık. Röportaj 79 yılı Ekim ayının ilk haftasında yapıldı.

İRAN'DAKİ BU GÜNKÜ DURUM HAKKINDA :

"... İran devrimi bütün devrimci tabaka ve örgütlerin eseridir. Ne yazık ki taşlaşmış,geri düşünceli unsurların iktidarı kendi tekellerine almaları uzun sürmedi. Bütün bunlar din ismi altında gerçekleştirildi...

Ne zaman ki iktidara tekel kurma arzusu en yüksek noktasına ulaştımı, mantiki sonuç olarak bu diktatörlüğe bir dönüşüm demektir... Bu Diktatörlük Ortaçağ tipi bir diktatörlükten başka bir şey değildir. Bu diktatörlüğü pekiştirmek için de demokrasi barikatını aşmak lazım. Bizce temel hücumun Kürdistan'a yöneltilmesi ülkemizin bu demokratik barikat oluşundan ileri geliyor. Ayrıca demokratik örgütler bir bir kapatıldı ve yayın organları yasaklandı.Böylece siyah diktatörlüğe yol açıldı...

Biz İran İKDP si olarak şehirleri boşaltmamız gerektiğini anladık. Şehirlerle yürütülecek bir savaş halkı büyük bir perişanlığa atacaktı. Bunun dışında, şehirlerin sürekli savunulması için gerekli ekonomik ve askeri imkanlarımızda yoktu. Bu gün İran'da olanlar devrim ile kıyaslandığında politik ve ekonomik olarak bir geriye yönelıştir. İktidar sahipleri bizleri kültürel olarak Ortaçağ'a götürmek istiyorlar. Sosyal ve kişisel özgürlükler tarihin hiç bir döneminde bu kadar çignenmedi. Ekonomik olarak da, yoksulların devrimi diye adlandırdıkları vaadlerinden yan çizdiler. Bu sıralarda düzenlenen konuları içeren bir seminer açık bir şekilde gösterdi ki İran, Şahın çizdiği politikayı izleyecek. Diyebiliriz ki bu gün İran devriminin isminden başka hiç birşey yok.

BİR CEPHE KURULMASI İLE İLGİLİ OLARAK :

Kurulacak bir cephe bölgesel değil bütün İranı kapsamalıdır. Ne yazık ki böylesi bir cephenin varlığından çok uzaklardayız. Kürdistan'daki örgütlere gelince, aramızda görüşüp birçok sorun üzerinde görüş birliğine vardık. Fakat bunca yıl birbirinden tecrit olmanın sonucu aramızdaki çelişkileri birkaç günde halletmemiz imkansızdır. Ümit ediyoruz ki Kürdistan ve İran'la ilgili bütün sorunlarda anlaşmak fazla uzun sürmeyecek. Eger bu gerçekleşirse,ileride bütün İran'ı kapsavacak bir cephenin temeli atılmış olacaktır.

KÜRDİSTAN'DAKİ ASKERİ DURUMLA İLGİLİ OLARAK :

Eğer biz Kürdistan'ın % 90 ının demokratik güçler ve İKDP tarafından kontrol edildiğini söylersek hiçde abartmış olmalıyız.Ordu ve devrim komiteleri sadece şehirlere hakimdi... Mahabad'ı terk etmeden önce onbirlerce insanın katıldığı bir mitingde uzun bir gerilla savaşı başlatacağız şeklindeki tavrımızı kamuoyuna duyurduk. Belki de Tahran ve Kom'daki bazı kimseler şehirlerin boşaltılması zannedebilir fakat bu sadece bir başlangıçtır...

Bu gün Kürdistan'da yürüttüğümüz mücadele sadece Kürt halkının istemleri değildir...Biz demokratik ve özgür bir İran kurmak için savaşıyoruz...

ŞOREŞA İRANÊ DI ÇATERIYEKÊ DE

Şoreşa dı mercên (rıknên) xwe yê xweseri de lı İran teqya bû pırr kesin da metel kırın. Rolên melayên bı fitandınekê ve hezaran merov hurdışandın kuçan, jınên nıxımandi (peçekıri) ên bı kom-kom tevi lıvina komeki dıbûn; rolên wan ên dı şoreşê de jı alıyê hınekan ve nehate fehm kırın (têgıhiştın). Wan fıkırin:"Ma gelo, ev kırınên melan tevgereke pêşverû ye, an hêj paşverûtır e?"

Hêzên Emperyalist alikarıya merovê xwe yê xwas, Şahınşahê İranê, hetani dema hılweşina wi kırın. Ewna her xebıtin ku seltenatê wi jı destan xelaz bıkın. Dızanin bû ku ewna dê gelek tıştê bı hılweşandına Şahınşahti re, jı destên xwe derinıh. Emperyalistan lıvinên komeki yên lı İran "tevgera melan" dan pêşkêş kırın;û jı pıçûkırınê ji nerevıyan. Dı çapa kedxweri yên welatên rojavan de ji, karikatorên tıranên xwe bı Xumeyni kıri hatın reşeve kırın.

Bı hılweşandına (belabûna) Şahınşahti ve şoreşa İranê dewi nebû. Bêgotın domina şoreşê dıdome. Lê dı nav hêzên lı dıj rejıma Şahınşah yê kevnıperêstı de yekbûbûn, jêkdûrıyên ji,gav bı gav zelal dıbe, dı nav van hêzan de têkoşina karbıdestıyê xwert dıbe.

Hın merovan dı têgıhiştına vê heyamê de dıqewımin dıjwari dıfemin. Hınekan hêj dı destpêkê de Xumeyni û alikarvanên wi "paşverû" hesıbandıbûn. Lê hınekan ji, bı lêmêzerbûyina rola Xumeynivanên dı heyamê şoreşê yê pêşin de listıbûn, şoreşvanıya Mirze Xumeyni nedawi dıkırın. Ewna nafehmın, dı mercên (rıknên) xweguherbar de, lı pêşberi şoreşa rollin ji têtın guhartın.

Dıyar e, dı hılweşandına Şahıhşahıti de,Xumeyni û "yên Ayatullah" hatıbûn navkırın,bı gotıneka dın, vê avageha (kurum) merovên oldaryê İranê, roleka gırıng leyistın, û pêşverûtıya vê rolê ji, pırr eşkere ye.

Ayatullahıyan, pêştatırên merovoli yên şiitıya İranê ne, evna mina şêxên dı mezhebê sûni de xwedan nıfûz ın. Ewna dıkarın bêtın hesıbandın wek piskoposên ji, dı xıristıyantê de.Têtezanin, ev mellayên Ayatûllah hatıne nevandın, bı gelemperi dı bın destên wan de erdê fıreh heye; û dı der dorên xwe de parêzvanên (mıhafız) bı çekkıri ji xweyi dıkın. Bıngehê "Parêzvanên Şoreşê" yên nıha hatıye gotın, jı xwe komala van mıhafızanan e.

Bı vi avayi gelek eşkere ye, hevsazûmana Ayatûllahi qerektereki derebegi (feodali) lê heye. Çawan bıkare bête salıxdan ku, hevsazûmaneka wısa dı hurşandına monarşitıya İranê de roleka pêşverû bıxwaze, û lı rex hêzên şoreşgeri û demokratik dı despêka şoreşa İranê de ci bıgre? Bı a me be, serebendên vê, dıvêt dı civata İranê de bı pêşveçûyina sermıyandari ve, ûşteyên derebegi û dı cigırtına guhırandınên rewşa yê kedxwerê pıçûk de bête lênıhêrin.

Herçend lı İran bı cureki gırêdayi Emperyalismê bû ji, dı heyamê dawin de sermıyandari bı hêz dı nav pêşveçûyinê de bû. Bê guman vê pêşveçûyinê hemgıranıya xwe lı gund û şênıyên dûrbajaran ji dıda xweyandın. Pêşveçûyina Sermıyandari bı vegerinên radikal na, lêbelê bı waha bı curê evrimi be ji, peywendıyên berkêşkırına derebegi jı nav radıke, lı dewsa wê peywendıyên berkêşkırına sermıyandari ci dıke.Jıyina sosyal û çandi ji rasti xwe guhırandınên weki wê tê. Bê şık e, xweguhırandınên wısa wê hêzên derebegi acız bıke, û rıyeki jı tepkıyên wan re vebıke. Bı kın û kurd heke diroka Tırkêyê bête mêzer kırın, wekokkên vê bı hêsani dıkare bête ditın. Bırcıwazıyê Tırk ji pıştı karbıdestın xıste destê xwe, şoreşa ax parivekırınê nekıre rêz û rêzgê. Lê dı cotkarıyê de, xweguhırandın, bıvê-nevê domina diji derebegi ajot. Ev pêvajo, bı teybeti (özellikle) dı heyamên Komar yê Pêşin de, rê jı ûşteyên (unsur, sebep) feodali re dı berxwedanên (tepki)curbecur de vekır. Van berxwedanan bı gelemperi dı cureyê tevgereka oldari de xwe dan kıfş kırın.

Lı mılê dın, sermıyandari ya pêşvedıçe rewşa kedxwerê (bırcıwazi) pıçûk û jıyina wi a sosyal ji jı hev bela dıke. Tepkiyên yên kedxwerê pıçûk, jı pêşveçûyin û xweguhırandên sermıyandari re dıxwast, pırr caran dı, bın cureki oli de xwe derdıxıst der. Em dıkarın bêjın gelhebûna (nıfûs) gelemperi lı İran, jı pêkbûyina gundıyan, cotkaran û kedxwerê pıçûk, tepkıyên kedxwerê pıçûk ên dıji sistemi jı aliki ve, dı cureyên oli de xwe derxıste derva û jı alıyê melan ve hate bı rê ve kırın.

Serastkırınên ku iro Ayatullahıyan dıxwzın dı jıyina sosyal de bıkın, geleki xwe eşkere dıde xweyani kırın, ku ewna lı dıj avayê jıyin ya burjıwazıyê tepkıyan hıs dıkın û dıxwzın jı nan jı nû ve peçe bıkın, vexwerandınê qedexe dıkın; û agır lı er pêwendıyên zayendi(cinsel ilişki) dıbarinın. Jı ber ku Ayatullahıyan bı xwe ji, bı tenê jıyina xwe dı civateka tê de, pêwendıyên berkêşkırın ya kevn û bıryarên kevn hene de; jıyina xwe dıkarın bı tenê dı vê zanıyari de bıdominıh.

Tê de tuşık tune ku ev nıyeta Ayatullahıyan nıyeteka paşverû ye û kedxwerên pıçûkên, yên rızgarıyeka paşepêl a dı rıyên oldari de lê dıgerın, ewna ji dı hundırê şopeka paşverû de ne.

Lı mılê dın rexma tepkıyên hêzên paşverû,yên bir û bawıri ya xwe dıparêzın, sermıyandari ya lı welateki pêşve dıçe pêkanina hêzên şoreşvan û tevgera wan ên pêşverû pêktine. Têkoşina çinên zehmetkêşên lı İran ji hemgıranıya dengê xwe, jı salan ve ye dıdın bıhistın. Disan hemûşk kedxwerên pıçûk, rıya rızgarıyê lı pıştı Ayatullahıyan nabinın. Dı nav refên kedxwerê pıçûk de hevalbendi yên çinên zehmetkêş û tevgerên rêzani ji pêktê; lêbelê ne lı ba hêzên paşverû, yên rızgarıyê dı rıya vegerina kevnêperestıyê de dıbinın. Ronakbır û hın xwendevan têkoşinê jı bona İraneka azad û demokrati dıkın. Xwastınên azadıya netewayi, jı gelên Kurd Azeri, Belûci, Turkmen û Xuzıyan pêkanina bırên hêzên şoreşgeri yên İranê, yên heri gırıng pêk tine.

Bê gotın hêza heri kevnıperêstırın a lı İran, rejıma Şahınşahti ya hevalbend û hevpeymanê Emperyalizımê bû. Dıhatokên (gelir kazanç) welêt ên jı petrolê dıhat, bı tekelên Emperyalizminê ve dı navbera qonaxa İranê; û yên dı xızmeta wi de bûn, herweki mina gurûpên parazit, kedxwer, brokrat, zabıt, merovên Savak,de dıhate pari vekırın. Dema ku dıhatokên (gelırên) welêt jı bona qûtkırına luks a van grûpan dıhate bela-bela kırınê, lı alıyê dın ji karker, cotkar, gundi, pale,çinên zehmet kêşên lı İran dı belengazıyeka bê bav de dıjiyan. Şahınşah lı alıyeki komalên polêz û yên leşkerıyeka bı xwedan hêz saz kırıbû, jı bona Jendermetıya Emperyalizımê, lı alıyê dın ji bı van komalan berxwedanên gelên bındest, û yên çinên zehmetkêş dıperçıqand.

Pêşıya şoreşê, dejıma Şêh, dıjmınê şıriki (ortak) yê hemûşk hêzên civaki yên dıhatıne çewısandın, bındest kırın, an ji jı ber hın kırınên Şêh dılxwaş nebûn bû. Jı ber vê ye ku lı gel şoreşgerên û welatparêzên bındestıya heri zehf gıran ditınbûn, melayên jı jıyina sosyal ne dılxwaş bûn, rızgari ya welêt "dı vegerina oldari de" dıditın, gışkan bı hev re dest bı dest, dıji rejıma Şêh lı rex welatparêzan û şoreşgeran têkoşin kırın.

Armancên van hêzên dıji kevnıperêsti ya Şahınşêh xebat dıkırın, menzilên dıxwastın bıghênê, rejıma ku dıxwastın saz bıkın, ne hem reng bûn, lêbelê celeb reng bûn. Lê icar hemûşk ji dı hılweşandına Şêh de yek û hevpeyman bûn.

Bı vi avayi gava Ayatullahıyan bı tenê serê xwe tên berçev kırın nıyetên wan (ewna dıxwastın sazûmana derebegi a sazûmaneka qurna wê tıji bûbû, disan lı şıpê bıdın sekınandın)ên paşverû dı hılweşandına hıkımdarıya Şahınşahti de bı lêxıstına derbeka zexm a lı çerxa Emperyalistê ya çewısandê ve, roleka pêşverû leyistın.Ev ji bû xızmeteka pêşverû, dı kongrêtê de(dı fehm kırın û ditınbarê de) roleka pêşverû a mezın leyistın.

Dı dirokê de gava pêşverûbûn an nepêşverûbûyina tevgereki têtê nıhêrın, dıvê ne bı tenê nıyetên yên ew tevgera kırınê, lêbelê lênıhêrina dı dawıyê de kêrhatına vi tevgeri, dı mercên kongrêt de bête qıymet dayin. Heya ku(dıbe) tevgerek dı rewşeka kıfşbar de pêşverû be, lê dı awayeki dın de dıbe bıbe paşverû. Wek lı Afganistanê, tevgerên serok eşıran, melan, merovên xwedan erd, û melayên jı bona parêstına statıyê dı parelelê wan de, derkete derva dı bın nıxma oldari de bı temami dıji şoreşa Afganistanê roleka paşverû dılize. Bı gotıneka dın rola oldari ya lı İran dı hılweşandına Şahınşahti de roleka pêşverû leyist, lı Afganistanê roleka paşverû dıleyize.

REWŞA HÊZÊN Lİ İRAN ZÛ DIGHURE

Şoreşa İranê mirdartıya (hıkımdarıya) Şahınşahti hılweşand. Leşkerıya wi a bı xwedan hêz, sazûman polêsi ya veşarti SAVAK bela bela kır. Emperyalistan dıvya man leşkergehên(askeri üs) xwe jı İran vehılinın. Abori ya İranê,kontrola xwe bı teybeti lı ser petrolê wında kırın. Bı teybeti menfaatên Emperyalist derbıne zehf bı zexm xwarın.

Bı hılweşina Şahti re, enıya hêzên yekbûyin ên rejıma Şah hevgırti yên hev bûn, jı hev bela dıbın. Rê yên hêzên curereng; û çinên curereng ji jı hev vedıqetın. Yên duh dı hılweşina Şahti de roleka pêşverû leyistibûn, iro bı pê re, ketıne cıyeki pêbawırgırti.

Dı şoreşan de, gava jı heyameki derbazi ya dınê dıbın, kevnıperêst û pêgırtivan (muhafazakar) bûyina hın "şoreşvanan", derbazbûyina jêkdûri yên nû bı plana pêşin, jı nû ve qelaçe bûyina hêzan û çinan, xwe kıfş kırına dıjmınati ya dı nav "hevalbendên" kevn de xwerêsti ye. "Tevgera Melayên" mirze Xumeyni serokatıya wê dıke; dawi bûyina rewşa wê a lı İran ji bı vi avayi ye.

Yên ku guhırandınên dı heyamên şoreşê de nıkaribûn fehm bıkın, tu aqılbendıyekê jê re nıkarın bıbinın, û dojın çawan dıbe ku duh Xumeyni "şoreşger" bû, û iro çıma ew dıbe kevnıperêst. Ewna her hewl dıdın xwe ku dı bın her gavên Xumeyni de "Şoreşgerıyekê" û "dıji-Emperyalistıyê" derxın derva.

Pêşi ya hılweşandına Şahti armanc şırikati (yek,ortak) bû. Lê nıha armanc curereng ın. Jı ber ku dıxwazokên, armancên, menfaatên cinên curereng û refên curereng ên tevi şoreşê bûn ne yekcure ye. Jı van Rêxıstınan her yek hewl dıde xwe, karbıdestıyê têxe destê xwe û dıxwazokên civatê, i gor yên xwe bı ci bıke.

Çina karker û hêzên wi ên rêzani (politik) dıxwazın civateka sosyalist a pêşverû saz bıkın. Jı bona vê ji nıha jı bona karbıdesti ya demokratik, ya ku jı sosyalizımê re rê bıde ve kırın tekoşin dıkın. Gundi yên belengaz axê dıxwzın. Gelên bındest ji şerê serxwebûyinê dıkın. Dıxwazokên xebatkaran, gundıyên tengazer û gelên dı bın zordestıyê de ne dıji nev nabe. Lê lı mılê dın ji Şahınşahti hate hılweşandın. Lê çı heye ku hêj derebegi ya Axayên xwedan erd û gund berdewam e. Evna ji jı bo çina kedxweri yê lı ser pıyan ne. Evna ji jı bona serdestıyê û mirtıyê têxın destê xwe (bû guman mirtıya Şahınşah ji disan Emirtıya wan bû) bı kêmfersendi têkoşin dıkın.... Paşmayinên karbıdestên bori, wek "bı SAVAK, zabıt û yên heri devxwen Emperyalist dest vala naminın." Hewleka zehf gıran dıdın xwe da ku disan mercan kaşi alıyê (hêla) xwe bıkın.

Emirtıya, leşkerıya polêzan-ya dı heyamê Şahınşahti de, jı hev hate bela-bela kırın. Bı tenê an hêj komalên nû bı avayeki ditınbar derneketın der, an ji hê dı kerektereki mıwaqat de ne. Wek nıha lı gor gotına wan wan hukımetek pêkani ye. Le ev hukumeta ne hakımê gema xwe ye, jı Hukumeteka Şoreşgeri pê ve, dı şıklê hertışti de ye. Dı eslê xwe de, yên ku hevsar destên wan de ne, dı dızika ve lı pıştı perdan de ne disan Konse ya Şoreşê ya jı melan pêkhati ye (!) Nıha xebat lı gor gotınên heri bı hêz, yê ku lı bajarê Qomê rûnişteye bı rê ve dıçe.Bı a rasti merov nıkare bêje kar bı rê ve dıçe.

Xumeynivanan model ya "Komara İslamê" a dı mêjyê xwe de mina xevna şevan dıdın ber hev,mina emrıvaqıyekê anin lı pêşıya gelên İranê çıkandın. Jı bona wan bıvê-nevê, "An Şahınşahti, an ji Komara İslamê !"

Xumeynivan çûn lı gor gotınên xwe"Mecliseka Civati" cıvandın.

Lê jı bona vê Meclisa Civati rêz û rêzgeka, rıyeka wısa hete şopandın ku, dê rastır bıbe heke merov Meclisa Xumeyni jê re bêje.Pırani ya wê Meclisê jı pêkhebûna Melan û doza ku mele bı

HEVPEYVİN BI MAMOSTE YÊ MEZIN CİGERXWİN RE

Weke tê zanin Cigerxwin hozaneki gelê kurdi mezıne Ewi ji weke gelê xwe rojên serbest û azad nedit.Bı sedan afırandınên wi hene. Lê çı mıxabın ewi imkan û serbesti neditiye wan çap bıke. Ew çend meh berê derkete derveyi welat û hate Swêd. Cigerxwin lı komela me bu mêvan û me bı wira hevpeyivenek çekır. Me bir û baweriyên wi ser tekoşina azadiya gelê me gırt û em spasdari wine. Em vê hevpeyvinê pêşkêşi xwendewanên xwe dıkın.

MAMOSTEYÊ MEZIN TU DIKARİ SER JİYANA XWE YE DIJWAR JI MERA ÇEND GOTINAN BIBÊJİ ?

Ez kurê cotkarekê belengaz û reben. Bavê mın nanê me bı zor derdıxıst. Dı herba pêşi de, zor û stem û perişani bı ser mletê kurd de hatın barandın, nexweşi, feqiri, belengazi,derbederi dı welatê mede dıhatın dıjandın. Ne tenê em lê mıletê kurd hemû dı bın vi barê gran de,pıştxûz û nema karibû nanê zıkê xwe derxi. Stem û zora axe û bega jı aliki de û ji ali dın va bêş û bela û dar û qamçiye cendırmên tırk, nedıhiştın em jı xwe re karekê bıkın. Û neçare, xelk jı gundan dırıviyan û bı çola dıketın, jı bo ku nanê zarokên xwe derxın.

Em jı ber vê zor û stemê jı gundê xwe reviyan û hatın gundê Amûdê. Dı vê çaxi de xeta tırenê dıkşandın Bagdadê û lı ser destê alamanaçe dıkırın. Ez û bırayê xwe û du xarziye me ji bı mere bûn, me nanê xwe derdıxıst. Ez ser deh sali bûm, lê mın heqe xwe wek karkereki mezın dıstand. Jı ber ku serkar jı mın gelek hezdıkır.

Dı sala 1918-a de şer barê xwe dani, lê mexabın bavê mın ji dı vê salê de mır. Sala 1919-a ji diya mın lı gundê Bendermemo serê xwe dani. Û bı vi rengi ez mam ber divar, geh lı cem bırayê xwe û geh lı cem xuşka xwe mın gezek nanê xwe dıxwar. Lê dı sala 1920-a de ez çûme feqatiyê jı bo ez zmanê erebi bıxwinım û dinê xwe nasbıkım. Bı kurti ez heşt sala lı xwendınê mam û lı Sûriya, Tırkiye, İranê û Iraqê ez geriyam û mın 12 ulmên rêzê xelaskırın.

Sala 1927-a mın jın ani û lı gundê Hazda Jori bûme meleyê gund. Lê pênc-şeş sala ez bı vi rengi mam û paşe mın berê xwe da avakırına du gunda lı Cızirê. Lê bı rasti mın dı vır de nıkaribû, weke ez dıxwazım, bı gundiya re bıbım seri. Neçare mın gund jı wan re berda û ez hatım bajarê Qamışlokê.

Dı sala 1937-38-a de, mın "Nadiya-Cıwan Kurd" lı Amûde ava kır. Tê de dersa kurdi jı xort û zarokên kurmanca re dıgot. Lê mexabın, ew ji bı mere neçû seri, fıleha gıliyê me kır û fıransıza ew nadi gırtın. Belki me kanibiya disa vekın lê serê mezın ê duduya bı ser mede hat û me dest jı nadiyê berda.

Me bawer dıkır, emê şoreşeke mezın lı Kurdıstanê çêkın. Û dı vê navê de cıvateke kurdi bı navê "Partiya Demoqratên Kurdıstan" lı Qamışlo hate çêkırın. Ez ji yek jı berpırsyarên vê cıvatê bûm. Em wılo man heta sala 1945-a û icar,şoreşek lı Kurdıstana İraqê hate destpêkırın. Hevalên me biryar dan ku mın bışinın Şingalê, ez û yek jı mala Haco bıçûyane jı bo ku, me lı ser kurdên yezidi lı ber hıkumeta İraqê rakıra bı hendıki me dıxwest barê şorişa rajori Kurdıstana İraqê heneki sıvık bıkıra. Lê mexabın beri em jı Sûriya derkevın, Barzani reviya û çû İranê. Jı lewra me berê xwe da Kurdıstana Tırkıye ku, em karıbın kareki têde bıkın. Şeş cara me bı Qadi Mıhemed re dan û stend jı bo ku alikariya me bıki. Lê 1946-a dewleta Mehabad jı hate herıvandın. Û dı 1948-a de, me cıvata xwe jı hev xıst û ez û hemû hevalên xwe, yên ku bı navê demoqrati me badıkır, em jı wê cıvatê derketın û bûne hevalên Partiya Komunistên Sûriya.Û dı nav wan deh salan de me gelek dıjwari, perişani û êşandın dı vê meydanê de ditın. Lê dı sala 1956-57-a de Partiya Komunist, hevalên xwe yên ku bı kurdi navdar bûn, jı xwe dûr xıstın. Lê disa Abdul Nasır, bı navê komunisti dıxwest me bıgri. Lê ez reviyam çûm İraqê.

Dı 1959-a de ez çûm Bagdadê û lı wır ez bûme seydayê dersa kurmanci. Û dı 1961-a de Barzani bı serê çiya ketın û bı heceta ku ez pera jı şoreşê re dıdım hev, ez jı İraqê derxıstım û dame Sûriya. Wan ji ez xıstım zindanê, paşê ez rehakırım bajarê Swêda. Ez gelek nemam û doza nanê xwe û zaroyên xwe lı hıkumatê kır, wana ji jı bo ku pera nedın mın ez azad kırım. Lê dı dıjwara sala 1962-a de ez kırım "ecnebi" û dı sala 963-64-a de disa ez gırtım û ez 40 roji dı zindana "Mezê" ya bı tırs û saw de mam. Lê dawi serguherınek çêbû û ez hatım berdan. Û ez dı bın muraqûbê (gözaltı) de mam.

1969-a de ez çûme cem Barzani û nêziki salekê ez lı wır mam, lê paşê bera mın dan û ez hatım Sûriya.

Herweha dı sala 1973-a de reviyam Lubnanê û dı sala dawiya 1975-a de ez vegeriyam Sûriya. Û dı sala 1979-a de ez hatıme Swêd.

SEDEMÊ HATINA TE YA SWÊD ÇİYE ?

Hatınê mıne Swêd, stemkari û newekhewi bı zordesti gelek lı mıletê me dıbû, zmanê me qedexe bû, me nedıkaribû kıtebên xwe çepbıkın, heta gelek cara sêlıkên kurdi dışkandın ku em bı zmanê xwe sıtranên xwe nebihızin. Neçare ez derketım hatım Swêd: Jı bo ku ez serbest bıkarıbım bınıvisım, bıxwinım û çepbıkım.

BAWERİYA TE LI SER XELASBÛNA GELÊ KURD ÇİYE ?

Gelê kurd wekê hemû gelên dınyayê ên bındest *wê rojekê bıgehê* armanc û doza xwe. Lê baweriya mın ewe ku, bı şıkeştına şoreşa sala 1975-a,gereke hevsarê siyaset û şoreşên Kırdıstanê, jı destê derebeg,axa, şêx û burcûwazên kurd qata bılınd derkeve û bıkeve destê şoreşgerên marksiên rast. Yani, destê karker û cotkar û xwendewarên marksiyên rast.

Herweha baweriya mın ewe ku, çı şoreşa ku lı Kurdıstanê çêbıbi, gereke ku, hevsar bı destê marksiyên şoreşger de bi û ew şoreş, jı bo azadiya lı ser destê karker û cotkara bi û bê qeyd û şert dostê ya dewleta Sovyetistanê û hemû dewlet û partiyên pêşverû û marksist bın. Û lı ser hev dıjmınê emperyalizm û kevneperestên cihanê bın.

DİTİNA TE LI SER TEVKARİYA ŞOREŞGERÊN KURD, TIRK, EREB Û ECEM DE ÇİYE ?

Baweriya mın dı vê babetê de, weke baweriya meroveki şoreşger û marksiye. Dı awıra mın de, pêşverûyên cihanê hemû yek mıletın û paşverûyên cihanê hemû yek mıletın. Jı ber ku, paşverûyên dınyayê nızanın yan nıkarın xwe bıkın yek perçe û bı hevre şerê dıjmınê xwe bıkın; em perçe-perçe bı gewşeki şerê dıjmın dıkın. Lı cem mın sinorek tuneye ku, yek lı ser rawesti û bıbêji: ez ne hevalê herdu ciya me, ya bı mere ye,ya bı dıjmınê mere ye! Ew gotın ji bawer dıkım Lênin gotiye !

Lê bı nısbet Kurdıstanê, dıvê pêşverûyên, kurd û tırk û ereb û ecem destê xwe bı xurti bıdın hev û bıhevre şerê dıjmınê xwe bıkın. Lê mexabın, rewşa pêşketiyê kurd û tırk û ereb û ecem ne bı dılê mıne. Jı ber ku, cotar û karkerên kurd çawa ku dıçın karker û cotarên Qıbrısê dıkujın jı ber burcûwazên tırka de, wılo ji karker û cotarên tırk û ereb û ecem ji bo burcûwazên xwe tên karker û cotarên kard dıkujın.

Û ew tenê bese ku merıv bıbêji: peşverûyên rojhılat, nıkarıbûn karê xwe yê marksist bıgêhinın seri, nıkarıbûn karker û cotarên welatê xwe heryek bı awaki marksi, partizani şiyar bıkın û berdın pêsira dıjmınê xwe. Jı lewra em nıkarın bawer bıkın ku, karker û cotarên Rojhılata Navin, dı iro de û heta çaxeki nêzik de, hevsarê siyaset û dewletê têxın destê xwe. Lê baweriya mın xurte ku, bı alikariya xortên kurd û tırk û ereb û ecem, karker û cotar, dı Rojhılatê Navin de, wê pışti pelake ne pır dırêj, roleke mezın wê lı ser destê xwe bıgarinın. Û dawiya dawi, wê fermandariya welêt dı destê xwe xın. Û dı wê çaxê de, dojeh jı dıjmıni mirowaniye re bi !

DİTINA TE LI SER ŞERÊ KURDISTANA İRANÊ ÇİYE ?

Dı baweriya mın de, jı ber ku ez ne şerxwazım, ez naxwezım mıletê kurd û tırk û ereb û ecem, şerê hev bıkın. Lê bı carek ez nexwezım mıletê kurd, heta dawi perçe-perçe, bındestê tırk û ereb û ecem bımini. Jı bo çêroka İranê, me teva dıliland û dıgot: Şah jı İranê derket bê veger, serbesti lı ser destê Xumeyni bıkeve İran. Û mıletê kurd û mıletên mayin, dı İranê de wê bıghên daxwazên xwe yên welatperweri. Lê mexabın tevli ku ez baş nızanım şerê Kurdıstanê İranê çawa çêbûye, lê ew êrişên hovane ku têne ser welatê me dı İranê de, ne tenê dılê mın û ne tenê dılê kurd; belki dılê hemû mirovên mirovperwer têşini. Û ez bı navê kurd, vê hoviti û kuştın û êrişên leşkerên İran lı Kurdıstanê qedexe dıkım. Û ez hêvidarım ku, imamê Xumeyni lı wan kêmasiyên xwe bıneri û hemû daxwazên mıletê kurd û mıletên İranê lı ser destê xwe, bı ci bêni. Wê çaxê hêvi û baweriya me dı xwe de paqıj û baş dıki. Jı ber ku baweriya me ew bû: wê lı ser destê Xumeyni gerdanazadi têkeve İranê.

DI BAWERİYA TE DE İRO BI ÇI AWAYİ(METOD) DIKARIN ŞERÊ DIJMINÊN XWE BIKIN ?

Weke ku mın dı çêroka İranê de bersıva we da, ez dı hemû parçên Kurdıstanê de xwediyê vê baweriyême. Lê weke ku mın gotiye, ne bındestê tırka de, ne ji bın destê ereb û ecema de kurd her û her bımini. Tevi ku ev dûri şoreşgeri û marksiye ji, lê weke mın gotiye, baweriya mın ewe. Şoreşa Tırkiye, şoreşa İran û dı hemû perçen Kurdıstanê de, ku ne pêşverûyên kurd û tırk û karker û cotarên tırk bı hevra bın, emê dıriyake çewt de derbas bın. Û gelek ziyanê mezın bıbênın. Jı ber ku, ez nabinım kurd dı hemû Kurdıstanê de, bı awaki marksi û şoreşgeri giheye şoreşê û şiyar bûye. Jı ber ku şoreş,ne bı baweriya miroveki çêdıbi, ne ji jı derve tê welateki. Şoreş, bı şiyari û tenzima karker û cotar û xwendewarên marksi û şoreşger û şiyariya wan ancax dıkari dı welateki de lı dar kevi Lê dıvê dı van meydana teva de, em rola jınên Kurdistanê ji birnekın. Gava em dıbêjın:karker û cotar, em jı jın û mêra teva re dıbêjın. Jı ber ku, çawa şoreş jı boyi azadiya karker û cotaraye,wilo ji, jı bo azadiya jinên Kurdıstaneye.

MAMOSTE, TU DIKARİ DİTINA XWE SER ROJNAME ROJA NU BIBÊJİ ?

Ez rojnama we piroz dıkım û çı tıştê ku jı mın tê ezê alikariya we bıkım. Jı beri pênci sali de heta nıha ez dost û alikarê karker û cotar û xwendewarên pêşverûme. Heta ku dılopek xwin dı laşê mın de heye, ezê alikariya karker û cotar û xwendewarên pêşverû bıkım. Tenê hêviyeke mın mezın heye, ne tenê jı we, lê jı hemû karker û cotar û xwendewarên pêşketi; ku hun hemû destê bırati û welatparezi bıdın hev û dı rıwê dıjmınê mirovaniyê de wek perçek polat rewastın. Û hingi hun karıbın:"ez ezi" û bêbexti û derew û dızi, dı meydana welatperweri de dûri xwe bıkın. Hun berê sertirê xwe medın singa hevalê xwe, bıdın singa dıjmınê xwe Û çıqas hun karbın pêşverûyên cihanê û xesma pêşverûyên tırk û ereb û ecem, jı xwe re bıkın dost û heval û hevre şerê dıjmınê xwe bıkın.

Û dawi de ez sıpasên xwe jı serkar û karkerên rojnema were pêşkêş dıkım ku, ev meydana fıre, jı mere vekırın ku em van gotınên xwe bı serbesti dı rojnema we de belav bıkın.

Savaş ve Barışa karşı tavrımız

Baştarafı s.2

trallerindeki çatlaklıklar, civatalardan sık sık bahsediyor.

Bu gün diğer bir tehlikeli gelişme ise, Pakindeki maocu liderler ve emperyalistlerin en saldırgan kesimi arasındaki, 1979 yılında Vietnam'a saldırmakla suçlanan karşı devrimci ittifakıdır.

Fakat bir çok belirtileriyle biliyoruz ki, 20 yıllık hayatı boyunca önemli bir değişiklik göremeyen, kültür devriminin 10 yıl kırım baskı, ekonomik çıkmaz ve sürekli çarpıtılmış konulu kampanyalar altında yaşatılan Çin halkı uzun bir süre daha yağ yerine top yapımına razı olmayacaktır.

Bu gün şu gerçekler ile karşı karşıyayız. Bir yandan günümüzdeki bilimsel tekniğin gelişimi sayesinde daha bu günden insanlığa refah bir hayat yaşattırmak olanakları ve diğer yandan depolanmış atom silahlarının dünyayı çok kısa bir zaman içinde ay gibi yaşanmaz bir hale getirilebileceğidir.

Önceleri hakim sınıflar savaşlardan büyük vurgunlar elde ettiler. Bu gün ise atom silahlarının kullanılacağı bir savaşta hiç bir seyirciye yer yoktur. Yani hiç kimse rahatça bu felaketten kurtulabileceğini sanmasın.

Şu anda dünya iki alternatif ile karşı karşıyadır, ya refah bir hayat veya insanlığın tümden yok edilmesi.

Bu yüzden ilk sefer bütün sınıf ve tabakaların büyük bir kesimini bu tehlikeyi durdurabilmek için harekete geçirebilmenin tarihi olanakları vardır. Yani insanların büyük bir kesimini yumuşama, barış içinde bir arada yaşama ve silahsızlanmaya karşı seferber etmeliyiz. İlk sefer bütün herkes dünya barışı için savaş ve barış sorununu kesinlikle tayin etmek zorundadır. Fakat önümüzde uzun bir zamanımız yok. Herşeyden önce B.Almanya'ya orta mesafeli ve çapraz robotları yerleştirmek planlarını görüşmek için 12 Aralık günü Bürüksel'de toplanacak olan NATO yöneticilerini bu planlarını gerçekleştirmelerinden alı koymalıyız.

REWŞ LI TIRKİYÊ

Dûmahika r.I

lê kurd lı Kurdıstana İranê tırseke mezın xıste dılê wan. Trafika diplomati nabeyna wan û paşverûtiya Xumeyni û Baasiyan pır gumreh bû. Ew dıxwazın bı çı awayi dıbe bıra bıbe, dıvê Kurdıstan perçekıri dı bın destê wan de bımine.

Lê dıvê idi baş bê zanin rêya azadi, tenê yekiti û tekoşine. Sedsala 20-a dema şoreşên sosyalist û tevgerên rızgariya netewayi ye. Dı vê sedsalê de, sazûmanên nebinayi bı hêz û mezın hatın herıfandın û guhartın. Lı çarali cıhanê gelên bındest radıbın piya, hevsarên mejoketi û zordestiyê dıqetinın. Tu hêz nıkare hemberi hêza gel ya yekbûyi bısekıne.

Gelê Kurdıstanê ji jı zincirê kolonyalizmê neraziye. Dı rêya azadiya xwe de xwinê dırêjine. Şiyarbûna netewi lı çarali Kurdıstanê belav dıbe, tekoşina azadiyê roj bı roj bılınd dıbe. Tu hêz nıkare hember serfıraziya vê tevgerê bıbe pındam.

Rızgarixwestın tenê ji têrê nake. Bona serfıraziyê pewiste ku, dı rêyeke şoresgeri de em bı lez peşve bıçın. Ev rê ji bêgomane ku, rêya marksizmêye. Xelasiya gelê me tenê dı vê rêyê de mımkune.

Welatên sosyalist, karkerên hemû welatan û gelên bındest hevalê gelê mene. Jiber ku menfaeta hemû karkeran yeke, rêya wan ji yeke. Ew kesên dıjmıntiya welatên sosyalist dıkın, emperyalist, kolonyalist û kevneperestın. Maoist ji derheq welatên sosyalist derewa dıafırinın, mejiyê gel tevlıhev dıkın, rastiyê dıçewtinın. Û bı wi awai zrarê dıdıne tevgêra gel xızmeta dıjmın dıkın.

Hêzên bıngehi, ên ku gelê Kurdıstanê bıgihine rızgariyê, karker û gundiyên Kurdıstanêne. Rêzbûn û hevdesazbûna wan dıviyahiyek pırr mezıne beri hertıştı. Dıvê hemû hêzên sosyalist û welatparêz dest bıdın hev û agırê tekoşinê gurr bıkın, gelê me ji xapandınê, jı ramanên fanatik bıparêzın. Jı tırs û teslimiyetê dur, bı gavên cesûr pêşve herın.

BÜYÜK EKİM DEVRİMİ

Baştarafı son s.

kı, ülkesini yiğitçe savundu ve Alman emperyalizmini dize getirdi.

Bu başarı, sadece Sovyetler Birliğini değil, aynı zamanda dünya milletlerini de emperyalizmin pençesinden kurtarıyordu. Bu savaşta 20 milyonun Sovyet vatandaşı olmak üzere 50 milyon insan hayatlarını kaybettiler. Sovyet ekonomisi bu savaştan çok büyük zararlar gördü.

Fakat tüm bu kayıplar kısa zamanda telafi edildi. Ve bu gün, dünyada sömürüye, baskıya dayanan emperyalist sistemin karşısında dev gibi güçlü bir sosyalist sistem vardır.

Artık emperyalizm büyük bir buhrana girmiş ve can çekişiyor. Diğer yandan ise başını Sovyetler Birliğinin çektiği Sosyalist sistem, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve emperyalizme karşı bağımsızlık savaşını veren ezilen uluslar, dünya devrimci hareketini oluşturmuş zafer üstüne zafer kazanmaktadır.

"KAMPUÇİYA KONFERANSI"

Baştarafı 1.s.

oluşu POL-POT rejiminin kötü mirasıdır. POL-POT döneminde köylülerin hemen hemen yarısı öldürülmüştü. Sağ kalan dört milyon kişi ise evlerinden ve topraklarından sürüldü. Gerekli gübre yetersizliği, psikoloji ve fiziksel işkenceler yüzünden bu kimseler normal bir insan kadar üretim yapamadılar."

Kampuçiya halkı bu zorlu günleri atlatacak ve mutlu bir hayat yaşayacaktır.

GAZETA BÊ KAXEZ

Dûmahika r. dawi

Hersal fonda meye klama zêde dıbe. Em klamêd teze jı dengbêjêd kurd dınvisın. Nha fonda meye klama û radiokompozisia dıghije 1300 hebi.

Îro roja radioê, wextê em desdaninêd xwe tomeri dıkın usa ji wan kêmasia texmin dıkın, ku hela nava xeberdanêd radioê û dûrditınokêda hene. Emê her tıştı bıkın weki wan kêmasiya bıdne hıldanê û nha rınd qulıxi radioguhdara û temaşevanên dûrditınokê bıkın.

XELİL MÛRADOV

Redaktorê xeberdanêd kurdi yê sereke

KADINLAR

Baştarafı 3.s.

sermayenin tutsaklığına girer."

Kapitalistler kadınların iş gücünü erkeklere karşı bir koz olarak kullanırken ücretlerini de mümkün olduğu kadar düşürürler. 1800 yıllarında ABD'de kadınlar ucuz iş gücü nedeni ile tekstil fabrikalarında çalıştırılırken erkekler evde çocuklara bakmak zorunda kaldı. Bu şehirlere "kadın şehirleri" de denilirdi. Bu koşullar erkeklerin kadınlara karşı daha demokratik davranmalarına, kadınlar hakkındaki geleneksel düşüncelerini önemli ölçüde değiştirmelerine neden oldu.

Burjuvazi iktidarı eline almak için "eşitlik", "özgürlük" şampiyonu kesilmişti. Çünkü fabrikalarında çalışacak emeğini "özgürce" satabilecek insanlara ihtiyacı vardı. Burjuvazi her ne pahasına olursa olsun daha fazla kazanmak hırsı ile tutuştuğu için kadın sorunu da çözülmedi.

Luther dini alanda kadınların özgürlüğünü savunurken, aslında doğmakta olan burjuvazinin gelişmesini engelleyen derebeyliği ve kiliseyi hedef alıyordu. Bebel kadın ve sosyalizm adlı kitabında Luther'in reform çabaları için şöyle diyor: Luther burjuvazinin dinsel alanda bir temsilcisiydi. Luther evlilik hürriyetini savunurken, bu günkü burjuva eşitliğini, uygar evlilik kanunlarını, göç hürriyetini savunurken dış ve iç ticaret hürriyetini de savundu." Çünkü o yıllarda Amerikanın bulunuşu, Hindistan'a yeni yolların açılması ile Almanya eski ticaret merkezi olma özelliğini kaybetmişti. Bu da dış ticaret gelirinin gerilemesine neden oluyordu.

Bütün bunlar gösteriyor ki, gerek kadınların, gerekse tüm çalışanların kurtuluşu sosyalist toplumun omuzlarına yükleniyor. Daha ilerde sınıflı toplumlarda ahlak, kadınların kurtuluş mücadeleleri ve sosyalist toplumda kadının yeri üzerine bir araştırmayı yayınlamaya çalışacağız.

30 SALİYA

KOMİTA ASİTİ A SWÊD HATE PİROZKIRIN

Dı şeva 24 ê meha çırıya paşin (Kasım) de Qomita Aştixwazên Swêdi cıvinek çêkırın.

Ev cıvin, dı xaniki mezın û gelek fıreh de hate lıdarxıstın. Û jı her der û her welatan aştixwaz têde cıviya bûn. Suferayên dewletên SOSYALİ û mıletên şernexwaz Çawa ko hın kart jı komela me re ji şandıbûn. Û Seydayê Cigerxwin jı wan re piroznamak rêkır. Çawa ko rıstek ji bı piroznamê re şandıbû.

Ev salon çıqas mezın û fıreh bû ji, lê hêji têra aştixwazan nedıkır. Lewra gelek xort û cıwnik lı piyama bûn. Serokê cıvineke çawana yê seyda Cigerxwin bıhistıew û hevalê me bırın ser masa ku sefirê Meceristan û keybaniwa xwe ji lı ser bûn. Dı wê şeva xweş û gıranbıha de hın govend, listık û sazên Şili û Viyetnami hatın xuya kırın ko cıvata me gelek bı wan dılxweş û şa dıbû. Û her kêlikek derbas dıbû, gotınek ji dı bıwara aştixwazi û şerxwazi de lı ser devê hın mırovên mezın yên swêdi dıhatın gotın, û çepık lıserhev dıhatın lêdan û pirejın û kalemêr, dıkeniyan û rûgeş dıbûn.

Dı dawi de nıvişara Seyda ko bı zımanê swêdi hatibû tercumekırın, berpırsiyarê cıvinekê xwend. Bırasti hındırwê wê salona mezın jı çepıkan hate dagırtın. Û dılê jın û mêran tıji xweşi û geşi kır û bı sedan rabûne serxwe û jı hawir ve lı seyda û kurdan dınerin. Û jı hawir ve bı awırên tıji payedari û serbılındi berdane wê masa ko şeyda û hevalê me lı ser bûn. Çawa ko lı rabûnê ji geleka jı wan seydadane ber singa xwe û rıwe wi maç kırın, ko naçare seydaji ew hembêz kırın û rıwên wan ramisa.. Lê çıma ev qas mırovên cıhandide, dı vê şeva mezın de jı hemi mıletên cihanê gihabûn hev. Ev tenê jı vê nıvisarê daxwaza me ye.

Gıhabûn hev ko bıdın zanin kes naxwazi şereki di tevayi mezın lı vê cıhanê çêbıbi. Jı ber ko pırên wan bargıraniya şerên mezın yan ji hın şerên dıjwar dı welatê xwe de dine û kırıne. Çawa bıhna şereki mezın-atomi kırıne. Ko İmperyaliya Emeriki jı pozê xwe berdıdi û cıhanê pê dıtırsêni. Bırasti em tev dı tırsın ko careke di: kuştın, talan, şewat, nexweşi, bırçibûn, derbıderi.. bı ser mırovaniyê de bêne barandın. Zar û zêç û ter û hışk, dı nav agırê vê cengê de bêne şewitandın, bêne pelıxandın, belki ji bıcarek candar, lı ser rıwê vê Sıtêrkê nemênın?

Jı ber ko ev şerê ko iro çêbıbi, ne weke hemi şerên kevnareye-ne şerê Tang û Top û Tıvıng û Fıroka ye. Ev şerê atomi ye ko hışk û ter lı ser rıwê cıhanê nahêli. Em jı bo wilo şer naxwazın. Em naxwazın jı bo çend mırovên polperest hov û din, zar û zêçên xwe û destker û hatın û hebûna welatên xwe, bıdın kuştın û şewıtandın...

Lê bere dıjmınên mırovaniyê baş zanıbın ko ew û zar û zêçên wan wê beri me bêne kuştın û şewıtandın. Bere baş zanıbın ko ew çekên Sraticik-wêranker, ne tenê lı cem wan hene.. Bere baş zanıbın ko çı gava alavek jı welatê wan bılınd bıbi, wê sed jı wi nıfşi, bı ser welatê wan de bıkevın. Jı ber wılo gereke heta Emeriki ji vi şerê dıjwar û hovane, nexwazın û bı xurti qedexe bıkın. Jı ber wılo ji gereke hemi mırovperwer Supasên xwe jı Sovıyetıstanê re pêşkêş bıkın Ko ew alavên dıjwar û wêranker xıstıne nav destên xwe Û nehıştıye ko ev şerê dıjwar careke di çêbıbi. Mırov tev deyndarêrên Sovıyetıstanê ne. Ko ne jı wê bûna, wê imperyaliya cıhanê - dıjmınê mırovaniyê, bı van alavan hemi mıletên cıhanê bıxısta bın bargıraniya dolar û bazırganiya xwe!

MESAJA CİGERXWİN

Jı bo derbasbûna 30-sih sali dı ser Qomita were ez we û kêfera we ya aştixwazi û dıjê şerxwazi, piroz dıkım. Dıxwazım, dı vê meydana Rûmetmendi, mirovperweri

GECEDE BİR VIETNAMLI KIZ

de tevger û kêferata me tevan bı xurti gavên xwe bere pêş bavêji. Ez xwe Bextyar dıbênım ko karıbım bı we re kevıreki jı devê rıya Aştiyê bıdım ali. Gerek dıbênım ko mırovperwerên cıhanê bıcarek dı hember şereki mezın de, weke perçak pola rawestın. Nehêlın Zar û zêç û avani û destkera xêrxwaz û karkera, bireweran bêne pelıxandın. Tenê jı bo ko dıjmınê mırovaniyê karıbın Qasên xwe tıji zêr bıkın, karıbın bêtır meydana fırotına sermıyanê xwe, dı welatên paşdemayi de, fıreh bıkın.

Çıqas xweşe ko hemi mırov, weke bıra bı hev re dıl xweş û rûgeş, dı vê cıhana xweş de, gerden-azad û bê zordesti bıjin.

Gelek dırıst û hesaniye ko ev daxwaza mezın, bıci bıbi. Eger tenê çend dewletên ko bı derew, doza mırovani û mırovperweri dıkın, bı hev re bıryara qedexekırına çekên gıran, wêranker bıdın. Wan perên ko lı sarûx û tang, top, napalm û hedrojen bıdın wan welatên reben, belengaz. Avani û karxanên xêrjen dı wan welatan de vekın, ava bıkın. Bıcarek nehêlın ko şer lı ser rıwê vê cıhana, vê sıtêra ava û pırxweş, jindar çêbıbın.

Lê eger ev jı Xeyal û tıştên kesnedi ji tê jımartın, lê bêgomane ko mırovên xêrxwaz, mırovperwer, tenê bı dengê xwe, bı bılındkırına destên xweyên poladi dıkarın vê daxwazê bıcibıkın. Nehêlın disa tırs, şewat, kuştın û malwêrani bı ser mırovan de bêne barandın. Tenê jı bo ko dewlemendên mezın û banger, bêtır xurt û dewlemend bıbın.

Jı bo parastına mırovan jı şereki mezın, berepêş em herın, ey bırayên aştixwaz û mırovperwer !

CİGER - XWİN
Swêd-Stockholm 1979/11/18

JI QOMİTA AŞTİXWAZÊN SWÊD RE

Silav lı ser we
Ey mırovperwer !
Zınhare, zinhar
Disa nebi şer !
Şer pır dıjware
Kuştın û şewat
Weke gernasan
Bıkın kêferat.
Ez şer naxwazım
Dıjware ev şer
Dıbi ber xwe ew
Hemi hışk û ter.
Lı vê Sıtêrê
Agır dırıji
Zar û zêçên me
Tevan dıkuji.
Bıji Aşiti
Bıji Azadi
Bıji serbesti
Bıji dılşadi.
Ez naxwazım şer
Disa bê cihan
Xwin bê rıjandın
Bêtır bi ziyan
Aşti dıxwazım
Vê aştiya xweş
Aştiya têde
Hemi kes rûgeş
Gul têde şin bên
Çiçek bı kes bın
Serbest û azad
Bê qeyd û ben bın
Cihan xoş bıbi
Gulşen û bostan
Bıji Azadi
Bıji Kurdıstan
Bımri zordesti
Bımrın koledar
Kesek nemêni
Ber diwar, hejar
Ev Sıtêra me
Bıbi tev bıhışt
Çûk û çıvik xweş
Bıkın qışte, qışt
Lê kes nemêni
Bırçi û tazi
Neyên guhên me
Qêrin û gazi
Dengê (Napalm)
Neyê guhê mın
Ez wer memênım
Bındestê dıjmın
Bındestê dıjmın
Nıkarın razın
Ez şer naxwazım
Azadixwazım.

CİGER-XWİN
Swêd-Stockholm 1979/11/18

MAMOSTE CEGERXWIN JI VIR ŞUNDE Ê BI MIQALE Û XEBATÊN XWE YÊN DIN, DI ROJNAMA ME DE BEJDAR BE. EM BI VÊ YEKÊ PIR DILXWEŞIN.

GAZETA BÊ KAXEZ Û BÊ HIDÛD

84 sal pêşda, sala 1895-a 7-ê mayê ulmdarê welatê meyi meşûr, ewladê cmaeta ûrısayi mezın A.C.Popov radioaparata (radyo cihazı) xweye ewlıne icatkıri nişani dıne-alemê kır kijane serqur yeke teze vekır nava ulm û teknika dınyaêda. Bona vê icata ulm û teknikaêye mezın Sedrtiya Sovêta tewre bılınd qrar kır hersal 7-ê mayê çawa roja radioê welatê me da bıdne kıvşê. Jı sala 1945-a despêkıri her sal ev roja bı şayineti welatê meda tê derbaskırınê. İro her bajarvane ki Sovetiê xwe kurap hesab dıke, weki ev icata dınêe yan welatê wi da hate eşran. Dınê, xût welatê wi bû, ku bı dor gerêd xweye zorva sewtêd radioê belayi nava erşê ezmin kırın. Nha ulmdarêd Sovetiê sewtêd radioê dıghının ser hive û planêtêd (gezegen) mayin.

Pêştaçûyina radioa Sovetiê navê Vladimir İlyiç Lenin ra hatiye grêdanê. Vladimir İlyiç Lenin kemaleke mezın dıda radioê û ew hesab dıkır pareke xebata partiaêye seyasetyê massaiê (basın,yayın) dı dereca şuxulê ronkayi û kûltûra cmaetêda.

Hela sala 1918-a wextê welatê me da şerê bajarvaniê dıçû bı spartına Vladimir İlyiç Lenin 2-ê dêkabre (Aralık) dêkrêt (karar) hate qebulkırınê derheqa"hedadxane-radioaboratoria radioteknıkiêda". 5-ê şêvralê sala 1920-i Vladimir İlyiç Lenin serwêrê laboratoriaê Bonç-Brûêviçra dınvisi:"Ez razibûna bê hed û hesab dıdıme we, bona wê xebata mezın ku hûn dıkın. Gazêta bê kaxez û bê hıdûd, ku hûn saz dıkın, şuxuleki gelek mezıne". Leninê mezın xweziya xwe wê roje tani, wextê her gundeki welatê me da radioê xeberda û gazêta ku Moskvaêda bıhata xwendın, temamiya Urısêda bıhata bıhistine.

Salêd pêncsaliya ewlında idi welêtda 57 stansiaêd (istasyon) radioê hebûn, lê salêd pêncsaliya du da ew reqem welêt dıghişte 90-i.

Pêşdaçûyina şuxullê radioê wedê şerê weteniê ye mezın jı nehate sekınandınê, lê pey şerra radioa Sovêtie hê bı gavêd nebinayiva pêşta çû û gulveda. Iro Tfaqa Sovêtiê bı stansiaêd xwey zorva, bı çapa xeberdanêd xweva dınyaêda ciê pêşin dıgre. Nha dengê radioa Sovêtiê dıghije hemû kontinêntêd (kıta) topa dınyaê. Ve gavê 166 stansiaêd radioê welate me rojê 1300 seeti bı 68 zmanê cmaetêd Sovêtiê û 70 zmanêd welatêd dereke xeberdanêd radioê dıde, lê elametiêd dûrditınokê dıghijne du hezar seeti. Bın qolê cmaeti Sovêtiêda iro 42 mılyon dario û radiohıldanok hene, jı kijana du milyon renginın.

Vê pêncsaliya tezeda jı gelek mecalêd ferz têra hatıne ditıne bona nha pêştabırına xeberdanêd radioê û elematiêd dûrditınokê. Têra tê ditınê çêkırına stansiaêd radio û dûrditınokê disa êpêce zêdekın. Bona pevguhastına programêd dûrditınokê ye ortemletiê wê reed Tallin-Helsinki-Stokholm Brêst-Varşava-Berlin, Lvov-Praga-Bûdapêşt, Kişinêv -Sofiaê bêne xebatê. Pêcsaliya dehadi wê usa jı çapa deranina eşiyaêd radioê reqema berdana dûrditınoka bêne zêdekırınê.

Radio û dûrditınoka rêspûblika (cumhuriyet) me jı,ku hezab dıbe pareke radioê û dûrditınoka Sovêtiêye zor, salêd Sovêtiêda pêşda hatın.

Xeberdanêd radioê rêspûblika meda jı 26-ê dêkabrê sala 1926-a têne dayinê. Bı programêd zmanêd ermeni, ûrısi adrbêcani (azeri), kurdi, erebi roje 54 seet xeberdan têne dayinê, jı we 37 seet xeberdanêd ci.

Dûrditınoka rûspûblikaê, ku 29-ê noyabrê (Kasım) sala 1956-a elametêd xweye ewlın dan, iro bı 4 programa roje 20 seeta elametiya dıde. Jı wê 9 seet elametêd cine.

Bajare Erêvanêda antêna dûrditınokêye 308 mêtri hatiye çêkırınê, bı saya vê yekê 97 selefê bneliêd rêspûblikaê dıkarın bı 4 programêd merkeziê û ci temaşa dûrditınokê bıkın. Heta sala 1980-i we bı 3 seeta elametiêd dûrditınokê rêspûblikaêda bêne zêdekırınê.

İsal meha dêkabrê 25 sal jı wê roje temam dıbe, wextê bajare Erêvanêda xeberdanêd kurdi hatıne dayine. Salêd ewlın, nava heftêda sê cara, rojê deh deqe xeberdan dıhatne dayinê, lê iro roje seet nivekê xeberdanêd kurdi têne dayinê.

Navi vi wehdeyida xeberdanêd me nava radioguhdarada naveki baş qazanç kırıne.

Şedetiya wê yekê ew demêd radioguhdaranır, kijan rêdaksiya me dıstıre. Nava salakêda me weke 1500 neme stendıne. Çıqas dıçe pevgrêdana rêdaksia me bı radioguhdarara dha mehkem dıbe, dha zef pêşvanêd deraninê, ulmdar, nviskar, xebatkarêd mexlûqetiê û êd mayin ber mikrofon pêşta tên.

Dûmahik r.7

YAŞAŞIN BÜYÜK EKİM DEVRİMİ

1917 Ekim Devrimi, emekçi sınıfların ve sömürge ülkelerin kurtuluş mücadelelerinin başarıya ulaşabilmesi için bir dönüm noktası oldu. Dünyada ilk kez, emek sermayeye galip gelmiş ve sosyalist bir düzenin temeli atılmıştır.

Ekim Devrimi,Lenin'in kurmuş olduğu Komünist Partisinin öncülüğünde gerçekleşti. O günden beri ileriye dönük büyük gelişmeler,yalnız Sovyetler Birliğinde değil,tüm dünyada gerçekleşti ve halen de devam etmektedir.

Devrimden önce, yani çarlık Rusyasında halk son derece perişandı. Çarlık idaresi tarafından, özgürlüğü elinden alınmış çok sayıda ulusa köle muamelesi yapılıyordu. Rus olmayan bu uluslar, dillerini kullanma hakkına bile sahip değillerdi.

1861 yılında toprak köleliğinin kaldırılmasına rağmen, köylüler gerçek anlamda özgür olmadılar. Her köylü, büyük toprak ağasına iki milyar ruble borçlanarak "özgür" oldu. Bu kadar parayı ödeyebilmek için ömür yetmezdi. Yani köylüler,ağanın kulu olmaktan kurtulamadılar. Çoğu köylüler, yerlerini terk edip şehirlere göç ederek, gelişmekte olan sanayi alanında iş aramaya koyuldular. Bu da, kapitalistlerin ucuz iş gücü elde etmelerine yol açıyordu.

İşçilerin içinde çalıştıkları şartlar çok ağırdı. İş günü 12-15 saati buluyordu. Çocuklar ve kadınlar da normal işçilerin çalıştığı işlerde çalışıyor ve çok düşük ücret alırlardı. İşçilerin aylıkları ancak 7-8 rubleyi buluyordu. İşçilerin örgütlenmesi kesinlikle yasaktı. İş kazaları sık sık meydana geliyor ve çok işçinin ölümüne neden oluyordu. 1875 te kurulan ilk işçi sendikası 8-9 ay sonra Çarlık tarafından ezilip dağıtıldı. Fakat işçiler yılmadılar. Mücadele edebilmek için örgütlenmenin şart olduğunu kavradılar. 1800 yıllarının son döneminde bir çok grev patlak verdi. Ve gitgide işçi hareketlerinin başarıları tüm işçiler arasında mücadele azmini pekiştiriyordu. Böylece haksızlığa, sömürüye ve baskıya karşı mücadele etmek, geniş emekçi kitleleri arasında yaygınlaşıyordu. Bu arada kurulmuş olan bir çok Marksist dernek, propaganda yapmalarına rağmen işçi sınıfı ile henüz kaynaşmamıştı. Lenin, tüm bu Marksist dernekleri bir patide birleştirmek amacıyla, Rusya çapında bir gazete çıkarmayı planladı. Marksistlerin ilk gazetesi olan, "İSKRA" yı çıkardı. "İSKRA" dağınık Marxist dernekleri bir araya getirdi ve 1903 te sosyal demokrat işçi partisinin kurulmasına ortam hazırladı.

1905-1907 yıllarında başlayan işçi hareketlere yer yer başarıya ulaştı ve giderek silahlı eyleme dönüştü. Fakat istenilen devrim gerçekleşmedi. Bu arada parti içinde iki akım belirmişti Bolşevikler ve Menşevikler. Bolşeviklerin savundukları; çarlık idaresini yıkmak ve proleterya diktatörlüğünü kurmaktı. Menşevikler ise; çarlık idaresinde ödün almakla yetiniyorlardı. Böylece, Bolşeviklerin ülkede tek marxist örgüt oldukları ortaya çıkıyordu. 1912 de Menşeviklerin parti ile ilişkileri kesildi. Bolşevikler Leninist ilkeler etrafında yeni Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisini örgütlediler.

1917 Ekim Devrimiyle Bolşevik Partisi, Çarlık yönetimine kesinlikle son verdi ve proleterya diktatörlüğünü kurmayı başardı. Yapılan ilk iş tüm fabrikalara, bankalara, demir yollarına ve toprağa el koyarak toplumlaştırmak oldu.

Böylece, dünyada yeni bir devir: proleter devrimler çağı başlamış oluyor.

Ekim Devriminden sonra herşey bitmiş değildi. Bir yandan içteki büyük ağalar (kulaklar) ve burjuvalar devrime karşı çıkıyor ve her türlü ilerlemeyi engellemeye çalışıyorlardı. Diğer yandan ise, dünyayı aralarında paylaşmış olan üç-beş emperyalist ülke, işçi sınıfının kurmuş olduğu Sosyalist Sovyet Devletine tahammül edemiyor ve ellerinden geleni ardlarına bırakmıyorlardı. Fakat Bolşevik Partisi, tüm bu saldırılara karşı işçileri ve köylüleri örgütleyerek yiğitçe karşı koydu. Düşmanların her türlü çabası boşa çıkarıldı, ve zaferde Sovyet Sosyalist Devletinin oldu.

Aralık 1922 de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği kuruldu. Çarlığın esareti altında yaşayan tüm uluslara "kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme hakkı" tanındı. Hiç bir ulus arasında fark gözetmeksizin,tüm ulusların ve milliyetlerin birliği ve kardeşliği sağlam temeller üzerine oturtuldu. Bu gün Sovyetler Birliği 15 cumhuriyetten oluşmakta ve hepside eşit haklara sahiptirler. Bu cumhuriyetlerin arasında sınır yoktur. Sovyetler Birliği,kısa dönemde uzun mesafeler kat etti. Bunu aşağıdaki veriler açık bir şekilde gösteriyor.

1926-1927 de,...orman işletmeciliği, balık avcılığı v.b. dahil olmak üzere tarımsal üretim, 12.370 milyon savaş öncesi rublesini ulaşıyordu. Bu da savaş öncesi düzeyinin % 106.6 sı demekti. 1926-27 de demiryollarından taşınan ürünler 847 milyar ton/kilometreye ulaşıyordu. Bu, savaş öncesinin düzeyine oranla % 127 idi. Savaş öncesi döneminde sanayinin toplam ulusal üretim içindeki payı % 42.1 iken, kırsal ekonominin payı % 57.9 du. 1928-29 da ise sanayi mallarının oranı % 72.4 iken tarım mallarının oranı % 27.6 oldu.(Bkz.Kapitalizmin büyük bunalımı ve Sovyet ekonomisi, Stalin)

Bu gelişme karşısında emperyalistlerin rahatı kaçıyordu ve bu genç sosyalist ülkeyi yıkmayı planlıyorlardı. Nitekim devrimden 20 sene kadar sonra, Alman emperyalistleri Sovyetler Birliğine saldırdılar. Sovyet hal

Devamı s.7

ROJA NU
ORGANA KOMELA KARKERÊN KURDISTAN LI SWÊD
XWEDİ SAHİBİ: KOMELA KARKERÊN KURDISTAN LI SWÊD
NAVNİŞAN ADRES: BOX 4038 141 04 HUDDINGE - SWEDEN
JI MEHİ CAREK DERTÊ BHA 3 KRON HESAP NO: PG 83 90-7